

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...1921 оной ...21-һээ гарана | № 99 (15722) | 1981 оной апрелиин 29, среда | Сэн 2 мүнгэн.

ТАСС

Шэнэ һонин

...БАНАЙ ХЭРЭГЭЭР ...ОСКВАДА ЕРЭБЭ

КПСС-эй ЦК болон ...СР-эй Верховно Соведэй ...зидиумэй уряалаар Ли... революциин хүтэлбэри... ...шэ, Социалис Арадай Ли... Араб Джамахириин тол... ...огшо М. Каддафи хани ...гой албанай хэрэгээр ап... ...лиин 27-до Москвада ерэ...

КПСС-эй ЦК-гай Генераль... секретарь, СССР-эй Вер... ...но Соведэй Президиумэй ...үүлэгшэ Л. И. Брежнев, ...СС-эй ЦК-гай Политбю... ...гой гэшүүн, СССР-эй га... ...дын хэрэгүүдэй министр А. Громыко, КПСС-эй ...гай Политбюрогой гэ... ...ндэ кандидат, КПСС-эй ...гай секретарь Б. Н. По... ...марев, бусад тусхай ту... ...алтад М. Каддафиие аэро... ...м дээрэ угтаба.

(ТАСС).

СОВЕТ-ЛИВИИН ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

Апрелиин 27-до Кремльдэ совет-ливиин хөөрэлдөөнүүд эхилбэ.

Совет талаһаа — КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихонов, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев хөөрэлдөө хээ.

Ливиин талаһаа — Ливиин революциин хүтэлбэрилэгшэ, Социалис Арадай Ливиин Араб Джамахириин толгойлогшо М. Каддафи, Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй ахамад командалагша Абу Бакр Юнес Джабер, гадаадын хэлхеэ холбооной талаар арадай бюрогой секретарь Абдель Ати Обейда, атомна элшэ хүсэнэй хэрэгүүдые эрхилдэг секретарь Абдель Маджид Гауд, гадаадын хэрэгүүдэй талаар хэлхеэ холбоо бэелүүлдэг секретарь Али Абдель Салам Трейки, хүндэ промышленностиин хэрэгүүдые эрхилдэг секретарь Омар Мустафа Мунтасер, электрижүүлгын хэрэгүүдые эрхилдэг секретарь Дж. Арбаш хөөрэлдөөндэ хабаадалсаа.

Хани барисаанай ба үнэн сэдьхэлэй оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ уласхоорондын мүнөөнэй байдалай шухала асуудалнууд, тэрэ тоодо Дүтын ба Дунда Зүүн зүгтэхи, мүн Африкадахи байдал бүхы талаһаань зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

Эб найрамдал ба уласхоорондын аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ, империализмын политикада харюу сохилто үгэхэ зорилгоор КПСС-эй XXVI съездын дэбжүүлһэн бодото ябуулгануудай үргэн ехэ программа тухай Л. И. Брежнев М. Каддафида мэдээсэһэн байна.

70-аад болон 80-яад онуудай хилэ дээрэ эзэрхэг түримхэй империалис бүлэгөөрхидэй, түрүүшын ээлжээндэ США-гай гэмээр дэлхэйн оршондохи байдал горитойгоор муудаһан байна. Буу зэбсэг бүтээлгые һужэрөөхэ, өөрынгөө дура хүсэлые бусад оронууд болон арадуудта баалхаха, «амин шухала ашатуһын» оршом гээд дэлхэйн элдэб районуудые зоргоороо соносхохо мэтээр эдэ бүлэгөөрхидэй бэелүүлдэг эзэрхэг түримхэй балмад хараа бодол дэлхэй дээрэхи байдалые улам шахардуу болгоо бшуу.

Империализмын эзэрхэг түримхэй, булимтархы политикада харюу сохилто үгэжэ, энээнэй үндэһөөр бүхы дэлхэй дээрэхи түрүү үзэлтэй, национально-сүлөөрэлгын ба демократическа хүсэнүүдые жагсааха гээшэ мүнөөнэй эрхэ байдалда тон шухала болоно гэжэ Л. И. Брежнев М. Каддафи хоёр мэдүүлээ.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал тушаа һанал бодолоо андалдалгын үедэ Израилиин эзэрхэг түримхэй ябуулганууд, США-гай ябуулдаг нюуса далдагүй балмад политика, США, Израиль ба араб арадуудай аша туһада урбагшадһаа бүридэһэн арабуудта зүрюу харша сэрэгэй-политическэ холбоос энэ райондо байгуулха гэһэн тэдэнэй һэдэлгэнүүд эндэхи байдалые түгшүүрилтэй шахардуу болгоно бшуу гэжэ хоёр тала тоолодог байһанаа мэдүүлээ. Кэмп-Дэвидэй үгэсэлдөөнэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлгые хинаха гэһэн шалтагаар США-гай сэрэгүүдые Синай дээрэ байлгаха гэһэн американ-израилиин түсэб илангаяа аюултай байна. Араб дэлхэйн түрүү үзэлтэй бүхы патриотическа хүсэнүүдые жагсааха, өөһэдынгөө хуулита эрхын түлөө тэмсэдэг араб арадуудай үнэн зүб тэмсэлые заатагүй дэмжэдэг Советскэ Союзтай болон социалис хани харилсаата бусад оронуудтай хани барисаа, харилсаа холбоогоо бэхижүүлхэ гээшэ иимэ эрхэ байдалда онсо шухала удха шанартай юм гэжэ хоёр тала тэмдэглэбэ.

Африкадахи колониализмые ба зүһэ шарайн илгаа гарган доромжолгые болюулхын түлөө, Преториин расис захиргаанай Намибиие хуули бусаар эзэмдэн булимталгые дары түргэн болюулжа, орон доторхи засагые Намибиин арадай ори ганса ба ёһотой түлөөлэгшэ СВАПО-дэ дамжуулхын түлөө ябуулдаг тэмсэлые һайшаан дэмжэдэг байһанаа Л. И. Брежнев М. Каддафи хоёр батадхаһан байна. Чадтахи байдал гуримшуулагдана гэжэ тэмдэглэгдээ, Чадтахи ба тэрэнэй тойронхи империалис хархис хүсэнүүдэй аашанүүдта эсэс табигдаха ёһотой гэжэ хоёр тала мэдүүлээ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ политическэ, экономическа, худалдаа наймаанай болон бусад талаар совет-ливиин харилсаануудай амжалтатайгаар хүгжэжэ байһанаар сэдьхэлээ ханажа байһанаа Л. И. Брежнев ба М. Каддафи мэдүүлээ. Өөһэдынгөө арадуудай аша туһада, эб найрамдалай аша туһада хоёр оронгой хоорондохи холбоо барисаае гүнзэгырүүлхэ замаар саашадаашье дабшахаар Советскэ Союз ба Ливи бэлэн байна гээд тэдэ мэдүүлбэ.

Хөөрэлдөөнүүд үргэлжэлһөөр.

(ТАСС).

Судна бүтээлгын заводой хүдэлмэришэд партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэһэн хараа зорилготойгоор социалис мүрысөө дэлгэрүүлнэ. Заводой 5-дахи цехэй коллектив ехэ продукци һайн шанартайгаар гаргажа, мүрысөөндэ эрхимлэнэ. Эндэ ажал хэрэгээ һайн мэдэдэг хүдэлмэришэд олон юм.

Жэшээнь, Л. Н. Синицынагай хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив халаан бүриингөө даабари 40—50 процентээр үлүүлжэ, олоной дундаһаа онсо шалгарна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) бригадын гэшүүд Л. А. Дёмина, Т. А. Косова, бригадир Л. Н. Синицына, Л. Н. Номоконова.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

Манай хөөрэлдөөн

ХАБАРАЙ ТАРИЛГЫН ЭХИН ДЭЭРЭ

...бан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ тарялан... ...лангай ургаса дээшэлүүлхэ түсэбөө, социалис уял... ...лаа бэелүүлхын тула Загарайн районой Эрхирэгэй ...зой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, механизаторнууд ... үедэ юу хэжэ байнаб гэжэ танилсахаяа манай тус... корреспондент Б. Гылыков энэ ажахыгаар ябаһан бай... ...нэ болоһон хөөрэлдөөн, ажаглалтанууд тухай доро ...лэбэ.

...й жэлнүүдтэ энэ сов... сабшалан һайжаруул... ...гасыень дээшэлүүлхэ ...ехэ хүдэлмэри хэгдэ... ...на. Уһалагдадаг бүхы ...гектар сабшалангынь ...водто даалгагданхай. ...й эрхим луговод ...й Иванович Кафу... Хорёогой 120 гекта... ...лабаритайгаар уһал... ...тэгжүүлжэ, нёдондо ...бүриһөө 23 центнер ...ряажа абаһан жэшээ... ...онхой гэжэ газарта ... Резай Гилязов 90 ...тус бүриһөө хорёод ...ургаса абаһан бай... ...жэлэншье лугово... ...талаа даажа бай... ...алан дээрээ ажал... ...йна. 1100 гектар... ...неральна үтэгжүүлгэ... ...ааа хаанагүй ...жа байна. Тиимэһээ ...оводуудай хүдэлмэри ...гуримшуулагданхай

...нэ совхозой Онохойн ... комбинадай кол... ...жэлһээ жэлдэ ам... ...аар ажаллана. Элэ... ... помидор ургуул... ...хи табан жэлэйн... ... даабари холо ...дүүргээ һэн. Энэ ... тус коллектив урагшатай һайнаар хүдэлнэ. Шэнэ ургасаяа мартын 23-һаа хуряажа захалаад, энэ үедэ 2,8 тонно үгэрсэ худалдаха даабаряа 3,5 тоннодо хүргөөд байна. Эндэ бригадир Антонида Алексеевна Гавриловагай, сорт-участогые даагша агроном-овощевод Анна Пантелеевна Карповагай аша габьяа ехэ. Мүнөө эдэнэр хабарайнгаа теплицэдэ һуулгаха рассадаяа ургуулжа, тэндэхи хурьһэеэ бэлдэжэ, сүлөө забгүй оролложо байна.

— Эртэ үглөөһөө үдэшэ орой болотор ажалаа эмхидхэхэ баатай болотдоно. Оролдолгын лэ ашаар ургаса абтана бшуу, — гэжэ Анна Пантелеевна лаборатори соогоо хэжэ байһан шэнжэлгэнүүдээ харуулба. — Энэ жэлдэ хари гүрэнүүдтэ — Англида, Голландида, Данида, Италида ургуулагдадаг сортнуудые туршажа байнабди. Манай сортнуудай дундаа үгэрсын «Маракн», «ТСХ-1» сортнууд ургаса ехэтэй байһанаа харуулаа.

Зүгөөр энэ совхозой тарялангай ургаса һүүлэй жэлнүүдтэ өөдэлнэгүй. Илангаяа ороохо тарянай, хартаабхын, тэжээлэй ургамалнуудай гараса бирагүй байгаа. Тиимэһээ ажахын хүтэлбэрилэгшэд байгша ондо тарялан дээрэхи хүдэлмэридөө зарим тэды хубилалта хэхэ, уһалагдадаг газараа зүбөөр хэрэглэхэ хэмжээнүүдые абажа байна. Энээн тухай ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд хөөрэжэ үгөө.

И. П. КОЗЛОВ, совхозой ахамад агроном, директорэй орлогшо: Хабарай тарилгын хүдэлмэриин түсэб зохёогдожо, хаана юу тарихаб, ямар болзорто хэгдэхэб гэжэ хуу батлагдаад, тэрэниие бэелүүлхэ хүнүүдтэ хүргэгдэнхэй. Трактор, машинанууд бүхылөө тооной бэлэн болонхой, тусхай комиссяар шалгагдаа.

Энэ жэлдэ хабарай тарилгын хүдэлмэриие Ипатовска аргаар эмхидхэхэ гэжэ шиидээд, газар элдүүрилхэ, тарилга хэхэ, паар бэлдэхэ тусхай звенонуудые байгуулаабди. Хахалалга-тарилгын энэ комплексые агроном Данницырен Даширнимаевич Дашиев хүтэлбэрилхэ болонхой.

Хүсэтэ тракторнуудтай хоёр звено газар элдүүрилхэ хүдэлмэриие 17 үдэртэ, тарилга хэхэ хоёр звено бүхы тарилгые 9 үдэртэ дүүргэхээр түсэблэгдэнхэй.

Асуудал: Энэ жэлдэ тарилгын хубаарилга хэр хубилгагдаа гээшэб? Хурьһэ хамгаалха гуримда орохо талаар юун хэгдэнэб?

Харюу: Мүнөө жэлдэ обёосой тарилга үргэдхэгдэжэ, 650 гектарта хүргэгдэхэ. Мүн хара таряан 350 гектарта таригдаха. Хартаабха, овощ тарилга үргэдхэглэхэнь. Юуб гэхэдэ, манай совхоз саашалаа иимэ шэглэлтэй болгогдохоор хараалагдана бшуу.

Хурьһэ хамгаалха агротехникэ энэ жэлһээ үргэнөөр хэрэглэгдэжэ захалха байна. Хурьһэ урбуулангүй элдүүрилхэ 4 плоскорез абтанхай, һолоомоной узуурта тарилга хэхэ сеялкэнүүд бии. Паар гол түлэб плоскорезээр элдүүрилэгдэхэ юм.

Д. Д. ДАШИЕВ, хахалалга-тарилгын комплексын начальник: Хабарай тарилгын хүдэлмэриие богони болзорто, һайн шанартайгаар ябуулхын тула иимэ тусгаар звенонууд байгуулагдаа. Тракторна бригадын бригадирнар техническэ харууһалга хэхэ хүдэлмэридэ табигдаа. Тэдэнэрэй мэдэлдэ тоһо-түлишэ зөөдэг 2 автомашина, техническэ харууһалгын тусхай машина даалгагданхай. Манай комплекс 1900 гектарта ороохото ургамалнуудые, 300 гектарта кукуруза, 350 гектарта зеленко тариха юм. Малай тэжээлдэ ногооноор хэрэглэгдэхээр 500 гектарта хара таряан таригдажа захалаа. Апрелиин һүүл багаар хара таряагаа, майн эхеэр шэнисэеэ, майн һүүл багаар обёос тариха байнабди. 1003 гектар сэбэр паар хахалха ёһотойбди. Бүхы юумэн бэлэн боложо байна. Үрэһэ хүрэнгэ хородогдожо эхилээ.

Асуудал: Тарялан уһалха, үтэгжүүлхэ талаар юун хэгдэнэб?

Харюу: 1012 гектар уһалагдадаг тарялан бии. Эндэ кукуруза, овощ, хартаабха тариха байнабди. Мүнөө үедэ 4 бүлүүр станци хүдэлгэглэнэ. Хартаабха тариха 100 гектарай 40-иинь уһалагдаад байна. Кукуруза тариха газарта аммиачна уһан оруулагдаха. Уһалууриин һубаг, ханаабуул заһагданхай.

Асуудал: Хэды шэнээн ургаса абахаар хараалнабта?

Харюу: Гектар бүриһөө алагынь 7 центнер ороохо таряа, 100 центнер хартаабха, 106 центнер кукурузын ногоо ургуулхаар хараалагданхай.

Г. И. ИЛЬИН, совхозой парткомой секретарь: Хабарай тарилгын үедэ политическэ, соёлой хүдэлмэри ябуулха хэмжээнүүд хараалагданхай. Асагадай отделенидэ полевой стан түхеэрэгдэнхэй. Тэндэ харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд бии.

Байгша ондо социалис мүрысөөнэй шэнэ гурим зохёогдожо, баталагдан абтаад байна. Тиихэдээ манай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо хэрэглэгдэдэг гурим баримталагдаа. Газар элдүүрилхэ, тарилга хэхэ, паар бэлдэхэ тусгаар звенонуудтай договор баталагдажа, хараалагдаһан болзорто бүхы хүдэлмэреэ һайн шанартайгаар дүүргээ һаань, тэдэндэ нэмэлтэ түлбэри, мүнгэн шан барюулагдаха юм. Социалис мүрысөөнэй дүн 5 хоног бүхэндэ согсологдожо, түрүү агрегадууд урмашуулагдажа байха.

Г. И. ПРОКОСОВ, совхозой директор: Мүнөө жэлдэ баян ургаса абаха талаар бүхы юумэн хэгдэнэ. Тиихэ зууртаа ерэхэ жэлэй тарилгада һаналаа табинабди. Эгээн һайн газартаа, паар дээрээ үрэһэнэй участогуудые тарихабди. Һайн шанартай үрэһэ хүсэд хүрэхөөр абаха талаар отделени бүхэнэй агрономууд онсо харюусалгатай.

* * *

Тиигэбэшье эндэ хабарай тарилгын хүдэлмэридэ бэлдэхэ талаар дутуу дунда юумэнүүд үшөөл бии. Мүнөө хүрэтэр тус совхоздо хартаабхын үрэһэн байхагүй. Зарим тракторнууд МТМ сооһоо гараагүй, сеялкэнүүдэй заһабарилга тиимэ һайн гэхээр бэшэ. Совхоздо бии байгаа бүхы бүлүүр станцинууд хүдэлгэгдэжэ захалаагүй байһаар. Үдэ голһоо уһа гаргаха электрын элшэ хүсөөр хүдэлгэгдэдэг станцинь үшөө заһабарилагдажа байна. Элэ бүхы дутагдалнуудаа ябуул усадхажа, баян ургасын найдамтай үндэһэ һуури табиха бэзэ гэжэ һанагдана.

ТҮРҮҮ ДҮРШЭЛ ШУДАЛНА

...рай районой Бодон... совхоз манай респуб... түрүү ажахынуудай ...олоһоор үнинэй. Мал ашаг шэмэ дээшэ... ажалай эмхидхэлэй түрүү онол аргануу... ...рэглэхэ, мүнөө үеын ...хүрэмэ үйлэдбэриин ...ажаһуудалай барилга ...ар һүүлэй жэлнүүд... амжалта эндэ туйлаг... Илангаяа залуу мал ...таргалуулха, эрхим ... мяха ехээр үйлэд... ...гүрэндөө худалда... ... тэжээлэй бата бэ... ...байгуулха хэрэгтэ ...партийна организа... ...хүтэлбэрилэгшэд болон ...тэд үдэр бүриин ан... ...шуулдаг байна. Тиимэһээ хуушан, урданай онол аргануудһаа эрил арсажа, мүнөө үе сагай эрилтэнүүдэй ёһоор ажахыгаа эрхилхэ, ашаг үрэ ехэтэй технологи, ажалай эмхидхэл нэбтэрүүлхэ гээшэ тэдэнэй хүдэлмэриин хуули болонхой гэжэ онсо тэмдэглэлтэй.

Үнгэрһэн ган гасууртай жэлнүүдэй үедэшье амжалта түгэсөөр ажаллажа гараа. Арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые сум дүүргээ. Жэшээнь, гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө — 102 процент, 100 эхэ хонин бүриһөө түл абаха — 100 процент, нооһо худалдаха — 118 процент, сабшалангай үбһэ хуряаха түсэбөө 107 процент дүүргэһэн байха юм.

Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада тус ажахы шэнэ шэглэлтэй болоожо байнхай. Үшар юуб гэхэдэ, бүхы үнеэдээ ондоо ажахынуудта тушаажа үгөөд, мүнөө бусад колхоз, совхозуудһаа суглуулһан эрэ бяруунуудые шахан таргалуулха, ехэ шэгнүүртэй болгожо, гүрэндэ тушааха мэргэжэлтэй болобо. Хоёр ехэ комплекс Хонхоло, Шанага тосхонуудта байгуулагдаа. Тэжээлэй хоёр ехэ цех байгуулагданхай. Үбһэ тэжээл уһаар хангалга, нэг шэбхэ гаргалга дууһан оньһожоруулагданхай. Электрын элшэ хүсэн тэндэ гүйсэд хэрэглэгдэнэ.

Мүнөө үедэ Хонхолын комплексдо 1100 эрэ бяруу. Шанагын комплексдо 1000 шахуу хашараг шахан таргалуулагдажа байна. Ажалай эмхидхэл шэнэ гуримаар зохёогдонхой.

Тиимэһээ эдэнэй ажал хэрэгээр гансашье манай Буряад ороной бэшэ, харин хүршэ областьнуудай түлөөлэгшэд һонирходог, ерэжэ харадаг, шудалдаг болонхой. Тээмэндэ Шэтын областиин Красночикойско районой, Эрхүүтэй областиин Эхирид-Булагадай районой делегацинууд ерэжэ, һонирхон танилсаһан байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ КПСС-эй Прибайкалиин райкомой нэгэдэхи секретарь И. Я. Сыщук, партиин Хориин райкомой нэгэдэхи секретарь П. В. Бахаев түрүүтэй эдэ районуудай делегацинууд Бодонгуудай совхозой мал шахан таргалуулха, барилга хэхэ дүй дүршэлтэй танилсаа. Делегацинуудай бүридэлдэ ажахынуудай болон хүдөө ажахын управленинүүдэй мэргэжэлтэд ороһон байна.

Совхозой директор, КПСС-эй XXVI съездын делегат Д. Ц. Цыденжапов, комплекснуудые даагшанар өөһэдынгөө хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө.

Мүн КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой нэгэдэхи секретарь А. И. Плотников мал ажалай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин ба соёлой-ажаһуудалай барилга эрхилхэ талаар бэелүүлэгдэжэ байгаа хэмжээ ябуулганууд тухай һонирхолтойгоор хөөрэһэн байна.

Иимэл уулзалгануудай дүй дүршэлөө халан абалсалгын аша үрэтэй байхань дамжаггүй.

П. ЛОПОЕВ.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Советтэ

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй заседани апрелиин 27-до болжо, 1981 оной нэгэдэхи кварталда РСФСР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гүрэнэй түсэбэй, РСФСР-эй Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтын дүнгүүдые хаража үзэбэ.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые, партиин ЦК-гай тоосоото элидхэл дотор КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй найруулһан захяа заабаринуудые, зорилгонуудые, мүн съезд дээрэ баталагдан абтаһан «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдые» бэелүүлхын тула Россин Федерациин ажалшад ехэ дэбжэлтэтэйгээр шармайн оробо гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдээ.

Партиин XXVI съездын хүндэлэлдэ үргэнөөр дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй ашаар нэгэдэхи кварталда республикын экономико саашадаа хүгжөөгдөө, арад зоной ажабайдалай материальна ба соёлой хэмжээн дээшэлүүлэгдээ. 1980 оной энэ үеынхитэй сасуулбал, РСФСР-эй газар дайда дээрэ промышленна үйлэдбэриин хэмжээн — 2,5 процентээр, харин сүүдхэдээ дундаа зэргын үйлэдбэрилгэ 3,9 процентээр ургаа. Промышленна продукци худалдаха, промышленностьда ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, автомобильна транспортаар ашаа зөөхэ, розничэ худалдаа наймаанай эрьесые үргэдхэхэ талаар түсэбтэ даабаринуудаа үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Хүдөө ажахын ажалшад хабарай тарилгада үрэһэ хүрэнгэеэ, оньһото техникээ гол түлэб бэлдэжэ дүүргэбэ. Тиин олохон районуудта таряашад хабарайнгаа тарилгада ороһон байна.

Гүрэнэй капитальна һомолголгонуудай ашаар РСФСР-эй газар дайда дээрэ 5,6 миллиард түхэригэй үнэ сэнтэй гол фондууд ашаглалгада оруулагдаа. 1980 оной нэгэдэхи кварталайхитай жэшэбэл, 9 процентээр үлүү ехэ гол фондууд ашаглалгада оруулагдаа. Капитальна һомололгонуудые ашаглалга 3 процентээр дээшэлбэ. Промышленностиин, хүдөө ажахын хэдэ хэдэн һалбаринуудта, бусад объектнуудта үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүд ашаглалгада оруулагдаһан байха юм.

Партиин хараалһан социальна программа бодото дээрээ залан сэхээр бэелүүлэгдэнэ, ажалшадай һуудал байдал хэлбэрилшэгүйгөөр һайжарна. 1980 оной энэ үеынхитэй сасуулхада, розничэ эд бараанай эрьесэ — 5,3, хүн зоной ажаһуудал хангалгын хэмжээн — 7,4, тэрэ тоодо хүдөө нютагта 7,7 процентээр ургаа. Гүрэнэй капитальна һомололгонуудай ашаар дүн хамта 4,5 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд ашаглалгада оруулагдаһан байна. Олон тоото һургуулинууд, больницанууд, һургуулида орохогүй хүүгэдэй эмхи зургаанууд, соёлой-ажаһуудалай бусад барилганууд бодхоогдоо.

Гэхэтэй хамта зарим министерствэнүүд болон албан зургаанууд нэгэдэхи кварталда хэдэ хэдэн дүнгүүдээр түсэбөө дүүргэжэ шадабагүй гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдэһэн байна. Зарим түхэлэй продукцинуудые, тэрэ тоодо дренажна хоолой соргонуудые, хушалтын зөөлэн материалнуудые, пумаажан ба нооһон бүдүүдые, арһан гутал, сагаан эдеэ, малай тоһо үйлэдбэрилхэ түсэб дүүргэгдээгүй.

РСФСР-эй зарим министерствэнүүд, албан зургаанууд, автономито республикануудай Министрнүүдэй Соведүүд, арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд материальна ба мүнгэн һангай нөөсэнүүдые гаргашалгада, үйлэдбэриин арга нөөсэнүүдые хэрэглэлгэдэ гурим журамые нарина сахиха асуудалнуудта анхаралаа һулаар хандуулна, аша үрэ багатай гаргашануудые, гээлтэнүүдые усадхан зайсуулхын тула саг соогоо хэмжээнүүдые абанагүй.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн партиин ЦК-гай тоосоото элидхэл дотор найруулагдаһан захяа заабаринууд болон зорилгонуудые, тэрэшэлэн съездын баталһан «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдые», «Арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөн тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолые хүтэлбэри болгон, РСФСР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гүрэнэй түсэбтэ даабаринуудые, РСФСР-эй Гүрэнэй бюджедые, ажалшадай коллективүүдэй 1981 ондо абаһан угтамжын түсэбүүд болон социалис уялгануудые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ, ниитын үйлэдбэриие бүхы талаһаань хүгжөөһэнэй үндэһөөр тэрэнэй ашаг үрые саашадань дээшэлүүлхэ, ажахын ажал ябуулгын участок бүхэндэ хүтэлбэриие һайжаруулха, түсэб болон гүйсэдхэлгын журамые бэхижүүлхэ хэмжээнүүдые бэелүүлхэ шухала гэжэ РСФСР-эй министерствэнүүд болон албан зургаануудые, автономито республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые, арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет уялгалба.

Дүүргэгдээгүй барилганууд болон тодхогдоогүй түхеэрэлгэнүүдэй хэмжээе бага болгохо, үйлэдбэриин хүсэнүүд болон гол фондуудые ашаглалгада оруулха түсэбүүдые дүүргэхэ, материальна болон түлишын-элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые һайнаар хэрэглэхын түлөө хиналта шангадхаха ба эрилтэ дээшэлүүлхэ, арадай хэрэглэмжын эд бараа нэмэжэ бүтээхын тула нөөсэнүүдые бэдэрхэ, тэдэнэй ассортиментые үргэдхэхэ ба һайжаруулха, шанарыень дээшэлүүлхэ шухала гэжэ онсо анхарал хандуулагдаа.

Шухала хэрэгтэй техникэ, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые, ургамал хамгаалха химическэ хэрэгсэлнүүдые болон материально-техническэ нөөсэнүүдые хүдөө ажахыда саг болзортонь эльгээхэ талаар нэмэлтэ хэмжээнүүдые абаха, хабарай тарилгын хүдэлмэриие богони болзорто, агротехническэ үндэр дээдэ хэмжээндэ үнгэргэлгые хангаха, тарилгын хүдэлмэриин түсэб дүүргэхэ, мүн хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай үндэр баян ургаса абахын тула һайн үндэһэ һуури байгуулха, тарялангай хойноһоо һайнаар харууһалха, мал ажалай продукци худалдан абаха талаар даабаринуудые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ талаар шухала хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ хэрэгтэй гэжэ автономито республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, крайгүйсэдкомууд болон облисполкомуудта, РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ, РСФСР-эй Минплодоовощхоздо, РСФСР-эй Госкомсельхозтехникэдэ, мүн РСФСР-эй зохихо министерствэнүүд болон албан зургаануудта даалгагдаа.

Министерствэнүүд болон албан зургаанууд, автономито республикануудай Министрнүүдэй Соведүүд, арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд, нэгэдэлнүүд, предприятинууд, барилганууд, колхоз, совхозууд болон эмхи зургаанууд КПСС-эй XXVI съездын табиһан асари ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулха гээд этигэжэ байһанаа РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет мэдүүлбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев заседани дээрэ үгэ хэлээ.

(ТАСС).

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗЬАА

«РСФСР-эй ГАБЬЯАТА ЮРИСТ» ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Социалис хуули ёһые бэхижүүлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө «РСФСР-эй габьяата юрист» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

БУРЯАДАЙ АССР-һээ

Власов Ким Филипповичтэ — Улаан-Үдэ хотын Советскэ районой арадай сүүдэй түрүүлэгшэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1981 оной апрелиин 23.

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ hуралсал

ТҮГЭСХЭЛЭЙ ХЭШЭЭЛНҮҮД ЭМХИ ГУРИМТАЙГААР ҮНГЭРБЭ

ЗАГАРАЙ

Манай районой партийна hуралсалай hургуулинуудта КПСС-эй XXVI съездын материалнуудые мартын 16-haa шудалжа эхилээ hэн. Энэ темээр 8—10 хэшээл үнгэргэгдэбэ. КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл шудалагдаа. КПСС-эй XXVI съездын делегат «Татарский ключ» карьероуправлениин жолоошон П. И. Базыкин районойнгоо 20 коллективтэ, мүн Хориин райондо болоhон уулзалгануудай үедэ съездын хүдэлмэри тухай хөөрэбэ. Өөрынгөө коллективтэ полит-hургуулиин шагнагшадай, ҮҮрхайн хүдэлмэришэдэй, комсомолой суглаануудта хабаадагшадай үмэнэ үгэ хэлээ.

Март-апрельдэ болоhон ниитэ политическэ үдэртэ КПСС-эй райкомой элидхэлшэд промышленна предприятинуудаар, колхоз, совхозуудай фермэ, отарануудаар ябажа, съездын шиидхэбэринүүдтэй ажалшадые танилсуулаа. Энэ хэмжээ ябуулгын үедэ Онохойн модоной комбинадай, Шулуутайн леспромхозой, Загарайн карьероуправлениин, «Бурятавторемонт» нэгэдэлэй Шэнэ-Бэрээнэй гол заводой партийна организацинууд цех, бригада бүхэндэ лекци, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхые оролдоо.

Марксизм-ленинизмын үдэшын университедтэ үнгэрhэн нэгэ хэшээлдэ үедэ Зүүн-Сибириин технологическа институдай инженерно-экономическа факультедэй декан, профессор В. К. Дырхеев «КПСС-эй XXVI съезд партиин хүгжэлтэ түгэс социализмын үедэхи экономическа политика тухай» гэhэн лекци уншаба.

Үзэл сурталай хүдэлмэриин 330 эдэбхитэдэй хабаадалгатайгаар КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые ойлгуулан нэбтэрүүлхэ асуудалнуудта зорюулагдаhан районно семинар үнгэргэгдөө hэн. Тэндэ съездын делегат нүхэр П. И. Базыкин партиин дээдын хуралдаанай хүдэлмэри тухай зүрхэ хүдэлгэмэ хөөрэлдөө үнгэргөө. hүүлээрнь партиин райкомой нэгэдэхи секретарь Ю. Р. Дмитриев арбадахи табан жэлэй зарим тэдэ дүнгүүдые согсолжо, районойнгоо саашанхи үеын экономическа ба социальна хүгжэлтэ тухай тогтоо.

Тиихэдэ Зүүн-Сибириин Гүрэнэй соёлой институдай профессор Б. Б. Батуев, «Знание» бүлгэмэй республиканска организациин референт Н. Е. Киселёв гэгшэд семинарта хабаадагшадые удхаар баян лекцинүүдээр hонирхуулба.

Районоймнай полит-гэгээрэлэй 300 гаран hургуули, кружогуудта үзэдэг 10.000 тухай шагнагшад hуралсалай жэлэй түгэсхэлэй хэшээлнүүдтэ апрелиин 27-до хабаадаба. Энэ шухала хэмжээ ябуулгые политическэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэргэхэ зорилготой бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри манай райондо эрхилэгдэhэн юм.

Б. ДУЛМАЖАПОВ,
КПСС-эй Загарайн райкомой парткабинедые даагша.

КАБАНСК

Түгэсхэлэй хэшээлнүүд манай райондо ехэнхидээ теоретическэ конференциин түхэл маягаар үнгэргэгдэбэ. Томо-томо промышленна предприяти, колхоз, совхоз, эмхи зургаанудай полит-hургуули, кружогуудай hурагшад нэгэ газарта сугларжа, тиимэ конференцинүүдтэ хабаадаба.

Жэшээнь, Сухая hууринда «Октябриин 40 жэлэй» колхозой болон 8 жэлэй hургуулиин полит-гэгээрэлэй hуралсалда хабаадагшад хамтаржа, хэшээлээ үнгэргэбэ. Кабанскын шубуунай фабрикын hурагшад — Колесово, Творогово тосхонуудта суглараа. Бабушкин хотодо түмэр замшадай клубта элшэ хүсэнэй участогай, узелай, депогой, дистанциин, станциин полит - hургуулинуудай шагнагшад түгэсхэлэйнгөө хэшээл үнгэргэбэ. Тэрэшэлэн Сэлэнгын ЦКК, Байгал-Худара hуурин, Ойморой совхоз болон бусад газарта хэшээлнүүд иимэл гуримаар болоhон байна.

КПСС-эй райкомой бюрогой гэшүүд,мүн аппарадай бусад хүдэлмэрилэгшэд, эдэбхитэд, урид баталагдаhан тусхай графигай ёhоор, түгэсхэлэй хэшээлнүүдэй ямараар үнгэржэ байhание шалгаhан ба туhа хүргэhэн байха юм.

Бүри съездын нээгдэхэhээ урда тээ «Дэлхэйе хубилгажа байhан hургаал» «Ленин, КПСС коммунис ёhо заншал тухай», мүн полит-hуралсалай бусадшье курсануудта түгэсхэлэй хөөрэлдөөнүүд болоо hэн.

КПСС-эй XXVI съездын материалнуудта зорюулагдаhан хэшээлнүүд полит-hуралсалай ондо ондоо hургуулинуудта дунда зэргээр 8 дахин болоо. Хаа хаанагүй эдэ хэшээлнүүдтэ hурагшад тон эдэбхитэйгээр хабаадаа.

Түгэсэжэ байhан hуралсалай жэлэй зарим тэдэ дүнгүүдые дурдаха зуураа эрхим түрүү пропагандистнуудые тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ. Тимлюйн асбоцементнэ хэрэгсэлнүүдэй заводой ахамад инженер Г. Е. Филиппов 6-дахи жэлээ пропагандистаар хүдэлнэ. Тэрэнэй хэшээл бүхэниинь hурагшадай hонирхол үүсхэн, тэдэнэй ниитын политическэ эдэбхиие улам бүри эршэдхэдэг. Пропагандист Филиппов хэшээл бүхэндөө дүн хамта 5 часай туршада бэлдэдэг заншалтай. hаяхан районоймнай «Байкальские огни» гэжэ газетын хуудаhанууд дээрэ тэрэнэй дүй дүршэлые согсолжо, олоной анхаралда табяабди.

Арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй теоретическэ семинарнуудай хэшээлнүүд ашаг үрэ түгэсөөр үнгэрдэг, олон бэрхэ пропагандистнууд тэндэ заадаг. Жэшээнь, Каменскын 1-дэхи дунда hургуулиин багша Л. З. Гурова 20 жэл соо пропагандистаар хүдэлнэ. Тиихэдэ, А. Е. Чаусский (ЦКК), А. А. Качин (Селенгинскын 1-дэхи hургуули), В. П. Задиран (Кабанскын шубуунай фабрика), Л. С. Ушаков (Байгалай модоной бааза), Н. А. Чеботков (Элшэ хүсэнэй Мысовскиой участок), мүн бусадшье пропагандистнуудые нэрлэмээр.

Н. КОНСТАНТИНОВА,
КПСС-эй Кабанскын райкомой парткабинедые даагша.

БАРГАЖАН

КПСС-эй XXVI съезд манай районой ажалшадые коммунизм байгуулгын шэнэ орьёлнуудта уряалба. Мүнөө үедэ хүн бүхэн өөрынгөө ажалай хубитые съездын табиhан асари ехэ зорилгонуудтай зохилдуулан, тэрэнээ жэншэдгүйгөөр бэелүүлхые оролдоно. Манай районой ажалшад мүнөө илангаяа баяртай. Юуб гэхэдэ, Баян-Голой суута хонишон, Социалис Ажалай Герой Ольга Энхеевна Сангадиева КПСС-эй XXVI съездын делегадаар hунгагдажа, тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаа бшуу. Съездын дүүрэмсээр Ольга Энхеевна нютагаа бусажа, түл абалгын үедэ хэды сүлөөгүй байбашье, районойнгоо ажалшадтай уулзажа, съезд тухай уярма hайханаар хөөрөө hэн.

Мүнөө политическэ hуралсалда хабаадагшадай дунда КПСС-эй XXVI съездын материалнуудта зорюулагдаhан рефераадудай конкурс соносхогдоо. Тэрэ конкурсдо илагшад Социалис Ажалай Герой Ольга Энхеевна Сангадиевагай гараар бэшэгдэhэн амаршалгатай бэлэг-номуудаар шагнагдаха юм.

Энэ конкурс хоёр шатаар үнгэрхэ ёhотой. Нэгэдэхи шатадань предприяти, колхоз, совхоз, эмхи зургаануудай полит-hургуули, семинарнуудай hурагшадай рефераадууд, хэшээлнүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, эрхимүүдынь шэлэгдээд, райкомой парткабинет эльгээгдэхэ юм.

Мүнөө түрүүшын шатын түгэсэжэ байхада, энэ конкурс полит-hуралсалда хабаадагшадта нилээд туhатай байба гэжэ хэлэлтэй. Рефераадуудые бэшэхэдээ hурагшад съездын материалнуудые тон гүнзэгыгөөр шудалха аргатай байба. Мүн бусадшье олон материал, номуудые үзэжэ, эрдэм мэдэсээ баяжуулаа.

Хоёрдохи шатын дүнгүүд майн хахадаар согсологдожо, илагшадынь О. Э. Сангадиевагай гар табилгатай номуудые абаха.

С. ПАТХЕЕВ,
КПСС-эй Баргажанай райкомой парткабинедые даагша.

ЭБТЭЙШҮҮЛЭЙ ЭРШЭ ШАНГА

Партиин XXVI съезд дээрэ габшагай ажалай фронт гэжэ тэмдэглэгдэhэн мал ажалда хүдэлмэрилхэ дуратай хүбүүд, басагад Түнхэнэй совхоздо захаhаа бии байха. Жэшээлбэл, район доторoo нэгэнтэ бэшэ социалис мүрысөөндэ эрхимлэhэн Могой-Горхоной hаалиин фермын коллектив комсомол - залуушуулай гэжэ алдаршанхай юм. Эндэ илангаяа Хэрэнэй дунда hургуули түгэсхэhэн басагад жэл бүри олооршо ажаллахаяа ерэдэг. Эдэнэр тус фермэдэ хоёр жэл хүдэлмэрилжэ, ажалда дүршөөд, мэргэжэлээ шэлэн hурахаяа ошоhон эгэшэнэрэйнгээ ажалые халан абажа үргэлжэлүүлдэг заншалтай.

Сталина Базарова, эгэшэ дүү Серафима, Светлана Комиссарованууд дурсагдагша hаалиин фермэдэ хоёрдохи жэлээ ажаллана. Энэ хугасаа соо залуу басагад hаалишанай хүдэлмэридэ түргэн дадажа, эрхимүүдэй зэргэдэ гаража шадаа.

hаалишад тус бүрэ 20 үнеэ даажа абаад харууhална. Фермын хүдэлмэри хүсэдөөр оньhожоруулагдаагүй. Хэды хүшэр, хүндэшье hаань комсомол басагад онсо оролдолго гаргажа, өөhэд дундаа туhалалсажа дэмжэлсэhэнэйнгээ ашаар эрхимлэнэ.

Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй нэгэдэхи кварталда тус фермын коллектив hү haaха түсэбөө 132,7 процент дүүргэбэ. Тиихэдэ 1980 ондо тугал абаха түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлээ гэхэ гү, али 100 үнеэн бүриhөө 108 тугал түлжүүлээ.

Комсомол басагад Серафима Комиссарова, Сталина Базарова гэгшэд кварталайнгаа түсэб сүм дүүргэдэг юм.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. С. Базарова. 2. Серафима, Светлана Комиссарованууд.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фотонууд.

ТЭЖЭЭЛЭЙ АСУУДАЛ ШИИДХЭГДЭНЭ

Ган гасуурай болоhон эгээл эдэ жэлнүүдтэ тэжээл ехээр абаха, сабшалан болон тарялангые үндэhөөрнь hайжаруулха асуудал илангаяа шангаар табигдаба. Партиимнай XXVI съездын шиидхэбэреэр мелиоративна хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулхын, газар тарялан болон нуга сабшалангай үрэжэлые эрид hайжаруулха зорилгонуудые бэелүүлхын тула манай ажахын мэргэжэлтэд, хүдэлмэришэд энэ хабарhаа бүри оролдосотойгоор хүдэлжэ байна.

Манай совхоз тэжээл үйлэдбэрилхэ талаар hүүлэй жэлнүүдтэ hэла ажал ябуулаа. Арбадахи табан жэлэй хугасаада сабшалангай гектар бүриhөө дунда зэргээр 18 центнер үбhэ абаhан байнабди. Харин түрүү луговодууд бүри ехэ амжалтануудые туйладаг болонхой. Суута луговод В. А. Герасимовай нютагаархин тэрэнэй баян дүршэлые мүнөө үеын техникэ, элбэг үтэгжүүлгэнүүдтэй зохилдуулан, үндэр ургасатай талмайгаа үргэдхэхэ арга боломжотой. hүүлэй үедэ үндэhөөрөө hайжаруулагдаhан 500 гектар сабшалангhаа гадна, үшөө иимэ хэмжээнэй талмай дээрэ эдэ жэлнүүдтэ агротехническэ хүдэлмэри ябуулха түсэбтэйбди. Тусхайлбал, мүнөө жэл 328 гектар газарта олон жэлэй ногоо тарихадаа, 100 гектарыень үрэhэнэй участок болгохо юмди. Гектар бүриhөөнь 60 килограмм үрэhэ суглуулжа шададаг болоо hаа, жэл бүри таригдадаг сабшалангай талмайе үргэдхэхэ арга боломжо олохобди.

hайнаар харууhалагдадаг газарай үрэжэлэй ехэ байдагые олон жэшээнүүд гэршэлнэ. Жэшээлхэдэ, нёдондо Баруун-Харганаа гэжэ газарай сабшалан дээрэ гектарай 3 центнер нитрофос үрэжүүлгэ оруулhамнай гектар бүриhөөнь 40 центнер үбhэн хуряагдаа, харин тэрэнэй хажуудахи үтэгжүүлгэ оруулагдаагүй газарай гектарhаа уhалагдажашье байгаа hаань. 18 центнер үбhэн абтаа hэн.

Соносхотдоhон хоёр hарын туршада сабшалан, тарялан дээрэхи хүдэлмэриие габшагайгаар ябуулха гэжэ оролдонобди. Бүри үбэл байхада 2200 гектар тарялан, сабшалан дээрэ саhа тогтоогоо бэлэнбди. Шиниг нилээд хүрhэндэ тоотоо гэжэ тухайлнабди. Газарай үрэжэл hайжаруулха 12 звено эмхидхэгдээд, мүнөө хүсэ ехэтэ техникэ хэрэглэжэ, журамтайгаар хүдэлжэ байна. Газарай участок бүхэн өөрын эзэтэй. Олон жэлдэ хүдэлжэ, баян дүршэлтэй болоhон луговодууд А. Черниговский, Б. Батуев, Г. Трофименко гэгшэд жэл бүри үндэр ургаса абана. Бүхэнэй уhалууриин системэ заhабарилагдаад, hубаг, ханаабуудаараа сабшалангай ехэнхи хубиие уhаар хангаха арга боломжотой. Тэрэшэлэн бүлүүр 4 станциие тусхай звено хүдэлгэнэ. Богонёор хэлэхэдэ, мүнөө жэл гектар бүриhөө 20 центнер гэхэ гү, али 30 мянган центнер шахуу үбhэ абаха зорилготойгоор звенонууд хүдэлнэ.

Шэмэтэ тэжээлэй ургамалнуудые урда жэлнүүдтэ орходоо ехэ талмайда тарихаhаа гадна, харууhалгыень hайжаруулха гэhэн хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэ. Малай тэжээлдэ хэрэглэгдэдэг таряа тарилгые үргэдхэхэмнай. Обёос, хара таряа, горох, кукуруза, наран сэсэг, зелёнкын эзэлхэ талмайнууд хамта дээрээ 25 процентээр ехэ болгогдоо гэхэ гү, али мүнөө жэлэй тарилгын талмайн 40 процентые эзэлхэ юм. Гадна куузику hуулгагдаха.

Манайда уhалагдадаг тарялан бага. Тиимэhээ бүлүүр станцинуудые хүдэлгэхэ, үбэлдөө саhа тогтоохо, үтэгжүүлгэнүүдые тарялангда оруулха, сэбэр паар ехээр, hайнаар бэлдэхэ асуудалнуудта анхаралаа хандуулнабди. Мүнөө жэл таригдаха 4220 гектарай 1260-иинь паар байха юм. Зүб севооборот хэрэглэхэ ба хүрьhэ хамгаалха агротехникэ нэбтэрүүлхэ гэжэ оролдонобди. Хүрьhэ үрбуулангүйгөөр тарялангай хахад хубиие мүнөө жэл элдүүрилхэмнай. Хойто жэлhээ, тусхай техникээр гүйсэд хангагдахадаа, имагтал хүрьhэ хамгаалха агротехникэ хүсэд нэбтэрүүлэгдэхэ юм. Сэхыень хэлэхэдэ, хүрьhэ хамгаалан элдүүрилхэ техникын нэгэ единицэдэ 168 гектар, шэнэ аргаар таридаг сеялкэдэ 117 гектар гэхэ гү, хэмhээ ехэшэг талмай хүртэнэ. Ажалаа эрхимээр эмхидхэhэнэй ашаар лэ иимэ ехэ хүдэлмэри таарамжатай hайн болзорто хэгдэхэ гэжэ найданабди.

Совхоз, отделени, бригада, звено бүхэндэ хабарай тарилгын хүдэлмэриин түсэб-график, поли бүхэндэ баримталагдаха агротехникэ эртээнhээ тодорхойлогдоод, хабарай тарилгын хүдэлмэридэ хабаадаха хүнүүдтэ хүргэгдэнхэй.

Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ тухай партиин XXVI съездэ мүн лэ үргэнөөр табигдаhан байна. Овощ ургуулха талаар манай совхоз район доторoo түрүү hуури эзэлдэг юм. Энэ хэрэгтэ саашадаашье анхаралаа ехээр хандуулхабди. 17 теплицэhээ гадна, 17 гектар огородтойбди. Огородой гектар бүриhөө 141 центнер овощ абаха зорилготойгоор тусхай звено мүнөө хүдэлжэ байна.

В. МАЛОФЕЕВ,
Сэлэнгын районой Кировэй нэрэмжэтэ совхозой ахамад агроном.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗhАА

СССР-эй ЗАМ ХАРИЛСААНАЙ МИНИСТЕРСТВЫН ПРЕДПРИЯТИ БОЛОН ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Арбадахи табан жэлэй даабаринууд болон абаhан социалис уялгануудаа дүүргэхэдээ, туйлаhан амжалтануудайнь түлөө **шагнаха:**

Буряадай АССР-hээ

«АЖАЛДАА ШАЛГАРhАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Бадмаев Валерий Гармаевичые — электрын элшэ хүсөөр хангалгын Улаан-Үдын участогай электромонтёр.

Баннов Чимит Жалсараевичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой автомобилиин жолоошон.

Бардаева Зинаида Фёдоровнае — Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой хинан шалгагша.

Баталова Валентина Константиновнае — граждан барилгануудай Улаан-Үдын дистанциин штукатуршан.

Бирюлин Владимир Ивановичые — түмэр замай Галуута-Нуурай дистанциин экскаваторай машинист.

Бугай Валентина Ивановнае — Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой шэрдэгшэ.

Будаева Бутыд Будаевнае — Галуута - Нуурай локомотивна депогой хүдэлмэришэн.

Бурлакова Ирина Гавриловнае — түмэр замай Сэлэнгын дистанциин монтёр.

Васильев Геннадий Степановичые — Заудинск станциин поезднуудые бүридхэгшэ.

Вишневский Александр Даниловичые — Улаан-Үдын вагонно депогой мастер.

Галецкий Александр Леонтьевичые — түмэр замай Улаан-Үдын отделениин автобазын автомобилиин жолоошон.

Загузин Виктор Михайловичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой токарь.

Ивашин Петр Трофимовичые — Улаан-Үдын станциин дежурна.

Кислёв Николай Никитовичые — Улаан-Үдын локомотив - вагон заhабарилгын заводой слесарь.

Конобеева Вера Михайловнае — Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой шэрдэгшэ.

Котова Валентина Ивановнае — Тальцы станциин ашаа тушаан абагша, тушаан үгэгшэ.

Леготин Василий Агапиевичые — электрын элшэ хүсөөр хангалгын Мысовскойн участогай мастер.

Лобыцин Николай Петровичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой модо отолого...

Макаров Глеб Степановичые — түмэр замай Улаан-Үдын отделениин электрогагнууршан.

Мангадаева Ольга Ильиничнае—түмэр замай Улаан-Үдын дистанциин монтёр.

Озёрова Людмила Андреяновнае—түмэр замай Улаан-Үдын дистанциин монтёр.

Перещук Стефан Стефановичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой слесарь.

Поникаревич Андрей Адамовичые—Улаан-Үдын станциин главна кондуктор.

Ростова Анна Поликарповнае — Улаан-Үдын вагонно депогой оператор.

Садовский Николай Александровичые — түмэр замай Горхоной дистанциин харгын мастер.

Сайфутдинова Сажида Ибрагимовнае — дохёогой болон хэлхеэ холбооной Улаан-Үдын дистанциин электромеханик.

Седунова Галина Васильевнае — түмэр замай Мысовскойн дистанциин монтёр.

Скворцова Вера Ивановнае — Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой слесарь.

Суворова Екатерина Фёдоровнае — Улаан-Үдын локомотивна депогой проводница.

Хогнаринова Галина Даниловнае — Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой изолировщица.

Целиков Николай Дмитриевичые — граждан барилгануудай Улаан-Үдын станциин модошо дархан.

Яковлев Василий Исаковичые — Зүүн-Сибириин түмэр замай барилга-хабсаралгын 182-дохи поездын модошо дархан.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1981 оной апрелиин 2.

(Түгэсхэл. Эхиниинь манай газетын апрелиин 25-най, 27-ной номернуудта).

ПАРТИИН НЭГДЭЛЭЙ ТҮЛӨӨ

РСДРП-гэй IV СЪЕЗДЫН БОЛОhООР 75 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

«Искра» газетэ байгуулhан, оппортунистнуудта эсэргүү тэмсэhэн, ородой түрүүшын революциин жэлнүүдтэ пролетариадые тэмсэлдэ бодхооhон үниинэй, гол революционернүүд бусадhаа үлүүгээр «партиие үргэн хүмүүжүүлhэн, партиие хүмүүжүүлэн байгуулжа шадаhан юм» гэжэ Ленин «12 жэлэй туршада» гэhэн согсолбориин оршолдо бэшэhэн юм. РСДРП-гэй IV съезд хүдэлмэришэн ангиин шэнэ түхэлэй партиин түлөө, марксизм болон пролетарска интернационализмын гол ёhонуудай үндэhөөр нэгэдэн жагсаhан партиин түлөө Ленин болон ленинецүүдэй тэмсэлэй нэгэ толотомо шатань болоhон байна.

* * *

1906 оной хабар тээшэ Россида зүрилдөөтэ байдал тогтобо. 1905 оной декабриин зэбсэгтэ буhалгаае хаанта засаг дараhан байна. Империализмын үе шатадахи арадай түрүүшын революцида тон хүндэ сохилто хэгдэбэшье hаань, тэрэ үшөө гүйсэд илагдаагүй байгаа. Пролетариат болон таряашад, армиин революционно хубинь тулалдаhаар сухарижа байба. 1906 оной январь—мартда 269 мянган хүдэлмэришэд забастовко хэбэ, мүн Саратовска, Черниговскэ, Могилевско болон бусад губернинүүдтэ таряашадай үймөөнүүд боложо, шэнэ сэрэгэй-революционно эмхинүүд байгуулагдажа байгаа hэн. Ороной национальна районуудта хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн дэлгэржэ байгаа.

Олониитын хүдэлөөе хэрээгүй шэрүүнээр дарахынгаа хажуугаар хаанта засаг политическэ талаар мэхэ баша гаргажа байба. Тэрэнэй нэгэниинь хадаа Гүрэнэй дүүмэдэ хэгдэhэн hунгалта болоно.

Үйлэ хэрэгүүдэй ябаса дээрэhээ харахада, шэнэ революционно дэбжэлтын боложо болохо байhан тула большевигүүд Дүүмые буруу hүргэхэ, хаанта засагта сэхэ добтолго хэхэ гэhэн уряа гаргаhан юм. Гэбэшье Дүүмэдэ хэгдэхэ hунгалтада haaд хэжэ шадагдабагүй. Юундэб гэхэдэ, меньшевигүүдhээ боложо, РСДРП хахаран бутарhан байгаа бшуу.

Гэхэтэй хамта бүхы орон доторхи байдал пролетариадай зүгhөө нэгэн ябуулга бэелүүлхые, партиин бутаралые усадхан, зэргэнүүдыень жагсаахые эрижэ байhан юм.

Хахарал бутарал дабаха гэhэн алхамууд бүри 1905 оной намар-үбэл хэгдэhэн байгаа.

Декабриин hүүл багаар РСДРП-гэй нэгэдмэл ЦК хүдэлмэрилжэ эхилээ. «Партиин мэдээсэлнүүд» гэhэн партиин Түбэй орган гаргагдадаг болоо. Энээнэй редакцида большевигүүдhээ Ленин ороhон байна. Хэгдэжэ эхилhэн хүдэлмэриие РСДРП-гэй IV съезд түгэсхэхэ ёhотой байгаа. Тус съезд 1906 оной апрелиин 23-haa майн 8 хүрэтэр боложо, «Нэгэдүүлhэн» съезд гэжэ түүхэдэ ороо юм.

Съездэ бэлэдхэхэ, мүн тэрэнэй боложо байха үедэ ба тэрэнэй hүүлээр партиин нэгэдэл тухай асуудал үндэhэлэгдэhэн байна. Тус асуудал шиидхэлгэдэ Ленинэй яажа хандаhаниинь мүнөөшье удха шанараа гээгээгүй, hургаал абамаар байна, Хахарал бутарал дабаха хэрэгтэ Ленинэй баримталhан гол зүйл юун байгааб гэхэдэ, большевигүүд партиин нэгэдэлые үндэрөөр сэгнэхэ зуураа меньшевигүүдтэ буулта хэжэ байжа, тэдэнтэй «заатагүй» нэгэдэхэ гэдэггүй байгаа. Тэдэнэр революционно марксизмые аршалан хамгаалжа, революциин үндэhэн шухала асуудалнуудаар эли тодоор найруулагдаhан хараа бодолнуудтай байгаа. Эдэниие съездын шиидхэбэринүүдэй проект дотор Ленин найруулhан юм. Меньшевигүүд нютагуудта өөhэдынгөө проект эльгээбэ.

Тиин революционно ба оппортунис—иимэ хоёр хараа шэглэл бүри съездын урда тээ тодорhон байна бшуу. Пролетариадай байдаг томо томо хотонуудай партийна организацинууд ленинскэ, большевик хараа шэглэлые дэмжэбэ. Энээнтэй хамта съездэ хабаадаха делегадуудай hунгалта болобо. Хаанта засаг олон большевик эмхинүүдые зарим тэды гү, али гүйсэд бута сохиhон ушарhаань, тэдэ hунгалта хэжэ шадаагүй бэлэй. Тиимэhээ съезд дээрэ меньшевигүүд булюу байба: тэдэ шиидхэхы 62 дуутай, харин большевигүүд 46 дуутай байшаба.

Польшо болон Литвагай национальна социал-демократическа эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, тэрэшэлэн Латвиин, Украинын болон Финляндиин социал-демократическа хүдэлмэришэнэй партинуудай, мүн Бундын, Болгариин СДРП-гэй түлөөлэгшэд IV съездын хүдэлмэридэ хабаадалсаба.

Аграрна программа дахин хаража үзэхэ тухай, мүнөө үеын байдал болон пролетариадай ангиин зорилгонууд тухай, Гүрэнэй дүүмэдэ яажа хандаха тухай, зэбсэгтэ восстани, мүн национальна социал-демократическа эмхинүүдтэй нэгэдэхэ тухай, партиин Устав болон бусад асуудалнууд шанга арсалдаанай hүүлээр съездын зүбшэхэ зүйлдэ оруулагдаhан юм. Эдэ бүхы асуудалнуудаар үзэл сурталай тон шанга тэмсэл болобо. Гэбэшье меньшевигүүдэй булюу олон байhаниинь съездын абаhан олонхи шиидхэбэринүүдтэ нүлөөлөө hэн.

Аграрна программаар шанга тэмсэлэй болоhониинь юун дээрэhээ харагданаб гэхэдэ, энэ асуудалаар табан элидхэлшэ байhан юм. Большевигүүдhээ Ленин элидхэл хэбэ. Помещигүүдэй газар гүрэндэ баалалтаар абаха, мүн бүхы газар хуряаха, ондоогоор хэлэхэдэ, тэрэниие демократическа гүрэнэй зөөри болгохо гэhэн эрилтэ тэрэ табиба. Эдэ уряа лозунгнуудынь восстани хэжэ, хаанта засаг унагаагаад, республиканска байгуулалта тогтоохыень таряашадые уряалжа байгаа. Тэдэнэй бэелүүлэгдэбэл, буржуазно-демократическа революциин социалис революци болон хүгжэхэ хараа зам нээгдэхэ бэлэй.

Меньшевигүүд газарые «муниципализацилха» гэhэн хараа бодолтой байба. Ондоогоор хэлэхэдэ, помещигүүдэй газарыень «холодуулан абаад», нютагай өөрын захиргаанай зургаанай (муниципалитедүүдэй) мэдэлдэ тэрэниие үгэхэ гэhэн байна. Таряашад тэдэ зургаануудhаа газар арендээр (хүлhөөр) абаха ёhотой байгаа. Ленин энэ проект хадаа «хархис этэгээдүүдтэй хэлсээ баталха» гэhэн номнол гэжэ тоолоод, тэрэнэй ямар политическэ хоротой байhыень элишэлээ hэн.

Съезд меньшевигүүдэй проектые олонхиин дуугаар абажа, помещигүүдэй газар гүрэндэ баалалтаар абаха гэhэн большевигүүдэй проектын нэгэл зүйлыень тэрээндээ оруулhан байна.

Мүнөөнэй байдал тухай асуудалаар большевигүүд болон меньшевигүүдэй хоорондын үзэл сурталай тэмсэл юугээр дүүрээб гэхэдэ, меньшевигүүдэй реформис hанал бодолые Ленин гүйсэд элишэлжэ, тэдэнь шиидхэбэриин өөhэдынгөө проектые болюулhан байха юм. Гэбэшье тус асуудалаар съезд ямаршье шиидхэбэри абаха ёhогүй гэhэн hаналынь зүйтэйдэ тоологдоhон байна. Ленин меньшевигүүдэй мэхэ башыень элирүүлээд, тэрэниие «бодото оппортунизмын эгээл дээдэ үзэгдэл мүн» гэжэ нэрлэhэн байна.

Тус асуудал зүбшэн хэлсэхэ үедэ Ленин парламентын тэмсэл түшаа большевигүүдэй баримталдаг гол шухала hанамжые найруулhан юм. Социал-демократууд парламентда хабаадаха хэрэгтэй гэдэг байна. Гэбэшье «парламентда хэгдэхэ тэмсэл политическэ тэмсэлэй ори ганса гү, али ямаршье эрхэ байдалда баримталагдаха гол түхэл янзань мүн гэжэ этигэхэдээ», тон ехээр эндүүрнэ гэжэ Ленин хэлэhэн байна (Зохёолнуудай гүйсэд сугл., т. 13, хууд. 37).

Мүн бусадшье асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ үедэ меньшевигүүдэй оппортунизм тон элеэр харагдаба. Харин дуунай талаар булюу байhаниинь партиин түбэй зургаануудые hунгалгада нүлөө үзүүлээ. ЦК-гай бүридэлдэ 7 меньшевик ба 3 большевик оробо. Түбэй органой редакцида гансал меньшевигүүд hунгагдаа hэн.

Ленин болон ленинецүүд IV съездын урда табигдаhан зорилгонуудай гүйсэд дүүргэгдээгүй байжа, тэрэнэй шиидхэбэринүүдэй элитэ реформис шэглэлтэй байhандань бахардаагүй бэлэй. Революционно марксис гол ёhонууд партида илан мандаха гэжэ большевигүүд батаар этигэдэг байгаа.

«Россиин социал-демократическа партиин нэгэдүүлhэн съезд тухай элидхэл (Петербургын хүдэлмэришэдтэ бэшэг)» гэhэн зохёолдоо Ленин съездын дүнгүүдые гүнзэгыгөөр шэнжэлhэн юм.

Национальна социал-демократическа партинуудай нэгэн РСДРП дотор нэгэдэн ниилэхэ тухай шиидхэбэри съездын бодото ехэ хэрэгынь болоно гэжэ Ленин тоолоhон байна. Тэдэ партинуудай нэгэдэн ниилэлгэ зарим тэды бэелүүлэгдэжэ, энэнь партиие эмхидхэлэй талаар бэхижүүлбэ. РСДРП-гэй бүри II съезд дээрэ Ленинэй тунхаглаhан пролетарска интернационализмын гол ёhонууд тус асуудалаар илаа бшуу. Партинуудай нэгэдэн жагсалга Россиин империин бүхы арадуудай хүдэлмэришэн ангиин революционно хүсэнүүдые улам батадхаа hэн.

Өөрынгөө бүхы түүхэдэ манай парти пролетарска интернационализмда ходоодоо хэлбэришэгүй үнэн сэхэ байгаа. Мүнөөшье уласхоорондын пролетарска hаналаа нэгэдэлгын гол бодолнууд манай партиин үзэл сурталда, эмхидхэлэйн байгууламжада, бүхы дотоодын болон гадаадын политическэ ажал ябуулгадань үзэгдэдэг.

Европын коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай Берлиндэхи конференцидэ (1976 он), Парижай уулзалгада (1980 он) ажалшадай hаналаа нэгэдэлгын гол бодолнуудта коммунистнуудай үнэн сэхэ байhаниинь дахин гэршэлэгдээ бэлэй. Нүхэр Л. И. Брежнев КПСС-эй XXVI съезд дээрэ хэhэн элидхэлдээ иигэжэ тэмдэглээ hэн: «...арадуудай аша туhада хэжэ байгаа шэн габьяата, заримдаа айхабтар хүшэр хүндэ үдэр бүриингөө
ажалда капиталай оронуу
коммунистнар марксизм-лени
низмын болон пролетар
интернационализмын hайн
хан үзэл бодолнуудта үнэн
хэ байhанаа харуулжа
даг».

Демократическа централиз
мын үндэhөөр партиие ни
дүүлhэн ябадал IV съезд
үшөө нэгэ ехэ бодото хэр
гынь болоно гэжэ Ленин то
лоhон байна. Энэ большев
нэйрүүлгые съезд түрүүш
хиеэ Уставта оруулаа бэл
Партиин хүгжэхэ тума, мүн т
рэнэй хүдэлмэрилhэн түү
тодорхой байдал болон зор
гонуудhаа дулдыдан, демок
тическа централизмын удха
түхэл маяг болон хэрэглэхэ
аргынь хубилаашье hаань, т
рээн тухай зүйл партиин Уста
та ходо оруулагдадаг юм. Де
мократическа централизм
гол ёhонууд мүнөөшье КПСС
эй ажал хүдэлмэридэ шуд
сэхээр баримталагдадаг зүй
мүн гэжэ XXVI съездэ КПСС
эй ЦК-гай зорюулhан Тоос
то элидхэл соо тусхайлан тэм
дэглэгдэнэ.

Большевигүүд болон мень
шевигүүдэй бүри элитээр
гарhаниинь IV съездын тү
лаhан үзэл сурталай ехэ хэр
байгаа гэжэ Ленин тоолоhо
байна. Большевигүүд хүдэл
мэришэн ангиие политическа
талаар хүмүүжүүлхын, социа
лис революциин илалтын
туhада революционно мар
сизмын үндэhөөр пролетар
дые жагсаан нэгэдүүлхын т
лада энэ ушарые эрхим
hамбаашалан ашаглаhан юм.

РСДРП-гэй IV съезд парти
ёhын тэдыдэл нэгэдүү
байгаа. Пролетариадта бурж
зин нүлөө үзүүлхэ арга
бологшо оппортунизмтай бол
шевигүүдэй хэдэг үзэл сурт
лай болон политическэ тэмс
үргэлжэлhөөр байгаа.

Революционернүүд болон ре
формистнуудай, зохёохы мар
сизм болон догматическа
тантство, мүн зүүнэй үзэл
римталhан балмад ябада
хоорондын hаналай гол шух
ла алгасал бэшэл hаа, комму
нистнуудай хоорондо
гарадаг hаналай алгасалы
талан дабажа болохо юм
манай парти ходоодоо
дог. Ленинэй үе сагтал
шье гол шухала асууда
даар буулта хэжэ болох
КПСС-эй XXVI съезд энэ
дахин эли тодоор гэршэ

В. ГОРНЫ
КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэх
ИМЛ-эй
хүдэлмэри

АДУУН hҮРЭГ АЖАХЫДА АШАГТАЙ

...Баашаг Улаан-Үдэ хотодо республикын адуушадай зүблөөн болоно, тэндэ колхоз, совхозуудта адуун hүрэгэ ямараар үсхэбэрилжэ байhан, мүн энэ hалбариие саашадань ямар эрид хүгжөөхэ, илангаа адуунай мяха ехээр үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха тухай үрган хөөрэлдөөн болоо.

...үүлэй жэлнүүдтэ республикын олонхи ажахынууд адуу моридой, илангаа гүүнүүдэй тоо үсөөрүүлэгдэжэ, энээнhээ болоно унагадай ... абтадаг болоhон тухай онсо анхарал ... Хэрбээ урдань хурша ородой ... болон Яхадай республиканууттай ... моридойнь тоо адлирхуу байhан hаа, мүнөө Яхадай АССР-тэ 156 мянган адуун, тэрэ тоодо 84 мянган гүүн үсхэбэрилэгдэнэ. Тиихэдэнь манай республикада бүхыдөө миин 52 мянган адуун, тэрэ тоодо 13.5 мянган гүүн тоологдоно. Республикымнай ажахынууд жэлдэ арай гэжэ 18—20 мянган центнер адуунай мяха үйлэдбэрилхэдэнь, Яхадай АССР 3—4 дахин ехэ мяха абана.

Адуун hүрэгые эрид олошоруулха, энэ hалбариие хамаа сэнтэй мяха ехээр абаха, ашаг олзо hайса оруулдаг болохын тула ямэ зорилгонуудые шиидхэхэ гэжэ зүблөөн дээрэ толилогдоо. НЭГЭДЭХЕЭР, hүрэг соохи гүүнүүдэй тоое адагынь 50 процент хүрэтэр олошоруулха, нэгэшье эмэ адуу hубайруулхагүйн тула бүхы хэмжээ абаха. ХОЁРДОХЕОР, унагадые намар эхэhээнь hалгаажа зүбөөр эдеэлүүлхэ, мүн үлбэр муу, жэжэ адуу үбэлдөө байлгажа эдеэлүүлхэ, гүрэндэ тушаагдаха адуу моридые намар шахан таргалуулха. Тэрэшэлэн дааганые 1,5—2 жэлтэйдэнь мяханда тушаадаг болохо. ГУРБАДАХИАР, адуун hүрэгтэ хубааринн үбhэ тэжээл заатагүй tahаалжа үгэдэг болохо. Гүүнүүдые, бусад жэжэ адууе хуу амаарлан, зүбөөр бүридхэжэ, hүрэгүүд болгохо ёhотой.

1981 ондо республика дотор адуу моридой тоое 57 мянгада хүргэхэ, бүхыдөө 24 мянган центнерhээ бага бэшэ адуунай мяха гүрэндэ худалдаха, зуун гүүн бүхэнhөө дундаа зэргээр 65—70 унага абажа, түлжүүлхэ гэhэн социалис уялга абтаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: адуу үсхэбэрилгын шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхээр зарлагдаhан республиканска зүблөөндэ хабаадаhан бүлэг адуушад, мэргэжэлтэдые харанат.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

...ҮХЫ АНХАРАЛАА ХАНДУУЛХААР БОЛОО

Республикын хүдөө ажахын министр В. У. ДАРХАНОВАЙ элидхэлhээ

...дөө ажахые бүхыдэнь улам түргэ... хүгжөөхэ, үйлэдбэриинь ашаг үрые ... дээшэлүүлхэтэеэ хамта, мал ажалые ... шухала hалбари гэжэ тоолохо, тии... мяха, hү, үндэгэ болон бусад про... ...ш бүри ехээр абадаг болохо тухай ...С-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд ...заагданхай.

...ээнтэй дашарамдуулан, манай респуб... ...н хүдөөгэй ажалшадай, илангаяа мал ...да хүдэлжэ байhан бүхы хүнүүдэй үр... ...эхэшье, харюусалгатайшье зорилгонуу... табигдажа байhаниинь ойлгосотой.

...Жэшээнь, шэнэ табан жэлэй эсэстэ кол... совхозууднай мяха үйлэдбэрилгые ...ээ 80 мянган тоннодо хүргэхэ гэхэ ...али арбадахи табан жэлэйхитэй са... ...хада, тэрэнние 17 процентээр ехэ ...оло зэргэтэй. Сэхыень хэлэхэдэ, энэм... ...хүнгэн бэшэ зорилго. Түбхын түрүүн ...н түрэлэй адууhа малай тоо толгойе ...олошоруулжа, тугал, хурьга, унага, ...шоонхо олоор абажа, түргэнөөр түл... ...ан томо болгоод, шахаад мяханда ту... ...даг болохо байнабди.

...анай ажахынууд жэл бүхэндэ гол ту... ...үхэрэй, хониной мяха гүрэндэ гори... ...оор худалдажа, түсэб даабаряа дүүр... ...гээшэ. Харин республика дотор ...найн мяхан гүрэндэ тон бага худал... ...даг. Үнэндөө, адуу моридые зүбөөр ...бэрилжэ шадаа hаа, энэ hалбариhаа ...гаша багатайгаар мяха ехээр абаха, ту... даабариин дүүргэлтэдэ горитой нэмэ... ...ируулха арга бии. Хоёрдохёор, маши... ...техникын хэды олон болоошье hаань, ... совхозуудта мори унаагаар бүтээ... ...хаа хаанагүй бии.

...манай республикын олохон районууд... илангаяа хада уула, ой тайга, намаг ... газараар элбэг ажахынуудта адуу ...ые олоор үсхэбэрилхэ арга болом... ...Тусхайлбал, Яруунын, Захааминай, ...ний, Ахын, Баунтын, Хурамхаанай, Кабанскын, Баунтын районуудай зарим ажахынууд адуу моридойнгоо тоо толгойе яhала олошоруулжа шадаа. Эдэ районуудта адуунайнь тоо 28—24 процентээр олошороо.

Республика дотор илангаяа үнгэрhэн жэлдэ адуу моридой тоо ехээр хороо, унагад үсөөн абтаа, адуунай мяха үйлэдбэрилгэ эрид бага болоо. Эндэ эмэ адуунай, гүүдэй үсөөрhэниинь hанаата болохоор байна. Хурамхаанай, Хяагтын, Сэлэнгын районуудта табан жэл соо адуунайнь тоо бүришье ехээр хороогдоо. Жэшээнь, Хурамхаанай район урдахи табан жэлэйхитэй сасуулхада адуу моридоо аяар 834 толгойгоор үсөөрүүлээ. Республикын диилэнхи колхоз, совхозуудта унагад тон үсөөн абтана. Ахын, Хяагтын районуудай зарим ажахынуудта нёдондо зуун гүүн бүхэнhөө миил 36—38 унаган түлжүүлэгдээ, зуун гүүн бүхэнhөө 45—48 унага абаhан колхоз, совхозууд олон.

Нёдондо бүхы районуудта аяар 6 мянган гүүн унагалаагүй гэхэ гү, али гансахан энээнhээ боложо, 18 мянган центнер мяхан дутуу абтаа бшуу. Энэмнай республикын бүхыдөө гүрэндэ худалдадаг адуунай мяханай хэмжээнтэй адли. Яруунын, Захааминай районуудта тус тустань аяар 1000 гаран гүүд hубайраа, унага хаяа.

Яахадаа иимэ тулюур байдал тохёолдоо гээшэб? Сагай уларил муу байгаад, иимэ юумэн болоо гэхын аргагүй. Олонхи колхоз, совхозуудай, районуудай, хүдөө ажахын управленинүүдэй, хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд энэ hалбариие түргэнөөр хүгжөөжэ, мяха ехээр үйлэдбэрилдэг болохо удха шанарыень хүсэд ойлгоногүй, адуу моридые үсхэбэрилхэ хүдэлмэриие саг үргэлжэ hайнаар эмхидхэхэ тушаа ёhотой сролдолго гарганагүй. Гүрэнэй заводской конюшниин хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдшье адуу моридые зүбөөр үсхэбэрилхэ хэрэгые хүтэлбэрилхэ ёhотой аад, энээниие үшөөл гартаа абажа, хам орон хүдэлнэгүй гэхээр. Гүрэнэй племнэгэдэл баhал энэ шухала хэрэгэй хажуу талада гарашоо гэхэдэ алдуугүй.

Гүү олоор hубайруулха, унага хаюулхаhаа гадна, адуу моридоо гарза хоролтодо оруулдаг, үгы болгодог ушар үсөөн бэшэ. Хяагтын районой ажахынууд нёдондо оройдоол 383 унага абаад, аяар 441 адуу гарзалуулаа. Ахын районой колхозууд миил 191 унага абаhан аад, 236 адуу мори үхэл гарзада оруулаа. Энээнhээ гадна бусадшье шалтагаанаар адуунай хороогдохо ушар бии. Хурамхаанай совхоздо 162 адуун, Аргатын совхоздо — 235 адуун үгы болгогдоhон, дутаагдаhан байна. Бэшүүрэй «Рассвет» колхоз үнгэрэгшэ жэлэй декабрьда арбаад гүүгээ элдэб хүнүүдтэ үүсэ болгохыень худалдажархёо. Иигэжэ байхада адуун hүрэг хайшан гээд олошоруулагдахаб даа.

Унагад юундэ үсөөн абтанаб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, колхоз, совхозуудай гүүртэ, отарануудта байдаг гүүдынь ороондо оруулагданагүй. Үнгэрхэдөө зарим ажахынуудай мэргэжэлтэд хаана, хэды гүүнэй бии байhаниие хүсэд мэдэдэггүй байха юм. Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз бүхыдөө 181 моридтой аад, тэрээн соо оройдоол 15 гүүн бии гэжэ тоолоно. Энээндэнь яашье этигэхээр бэшэ. Бүхы адуу моридынь тооложо үзэхэдэ, Зэдын районой Оёорой совхоздо урда тээнь бүридхэлдэ ороогүй байhан аяар 21 гүүн олдоо.

Иимэ байдалда эсэс табиха саг ерээ. Колхоз, совхоз бүхэндэ бии байhан гүүдые нарин бүридхэлдэ абажа, тэдэниие хүдэлмэридэ хэрэглэхээ болихо, хуу адуунда суглуулжа үрэжүүлхэ, унага абаха шухала.

Зарим колхоз, совхозуудай hүрэг соогоо азарга тон үсөөн байлгадаг дээрэhээнь харахада, гүүдые ороондо оруулха хэрэгые тооногүй гэжэ ойлгохоор. Мухар-Шэбэрэй районой «Забайкалец» совхоз 80 гүүдтэй аад, тэдээн соогоо нэгэл азарга байлгана. Тиимэhээл тэндэхид миил 29 унага абаа. Хяагтын районой «Дружба» колхоздо 120 гүүн соонь оройдоол 2 азарга ябаха юм. Иимэрхүү жэшээнүүд олон. Нормынгоо ёhоор 15—20 гүүндэ нэгэ азарга заатагүй байха зэргэтэй.

Тэрэшэлэн ороондо ябаха азаргануудаа хаhа сагтань эдеэлүүлдэг, тордодоггүй, хүгшэрhэн муудаhануудые голодоhондо гаргадаггүй ушар олохон ажахынуудта үзэгдэнэ. Эндэ эгээл муу юумэнь гэхэдэ, олонхи гүүниинь туранхай байжа, хаhа сагтаа ороондо ороногүй. Тэдэнэйнь хүхэ ногоондо тэбээржэ, хүсэ шадал абатарнь, үнэтэ саг үнгэршэнэ бшуу. Үнэндөө, эмэ адууе үрэжүүлгэдэ бэлдэхэ асуудал эхэ хсняд, үнеэдые үрэжүүлгэдэ бэлдэhэнhээ нэгэшье дутуугүй хэрэг гэжэ тоологдохо ёhотой.

Хэр угhаа хойшо манай эндэ адуун hүрэг, моридшье гол түлэб хээрын бэлшээридэл ябажа хоолойгоо тэжээхэ ёhотой гэжэ тоологдодог байhан. Адуун hүрэг үсхэбэрилхэ технологи тушаа Буряадай АССР-эй министерствын дурадхалнууд соошье тиигэжэ бэшэгдэнхэй байдаг. Тэрэд энээниие зүб гэхын аргагүй.

Энэ hалбариhаа мяха ехээр абадаг, гүрэндэ худалдадаг болохо зорилгын табигдажа байхада, адуун hүрэгые гансахан хээрын бэлшээридэ байлгаха гэжэ дурадхаха гээшэмнай буруу. Зарим адуушадай hүрэгөө үбэл, зунгүй тала дайдаар зүндэнь табижархидаг, ёhоор адуулдаггүй дээрэhээнь тэдэнь турана, муудана, үхэл гарзада ороно, үгы болошоно.

Гүүнүүдые, унага, даагадые зүбөөр харууhалха, эдеэлүүлхэ тушаа нэгэ таарамжатай, зүб технологи бии болгохо саг ерээ. Юуб гэхэдэ, мүнөө унага, даагадые амяарайнь байлгаха байра үгы, үбhэ тэжээл дутамаг гээд, тэдэнээ эхэhээнь илгадаггүй. Тэдэнь эхэнүүдээ хүхэжэ, өөдэлнэгүй ха юм. Үнэхөөрөө, унага, даагадые яажа түлжүүлбэл зохид бэ? Тэдэниие тусхай байрада хаагаад эдеэлүүлхэ гү, али амяарайнь hүрэг болгожо бэлшээхэ гү?

Адуу моридоор үсөөншэг байhанаа хараада абажа, нёдондо Загарайн районой «Дружба» колхоз, Онохойн, Эрхирэгэй совхозууд адуун hүрэгөө хамталаад, Ангир горхоной эхеэр ойн соорхой соо абаашажа адуулаа юм.

Адуу моридоор үсөөн, тэдэниие бэлшээхэ газараар бага ажахынууд hүрэгөө хамталаад, холын ой тайгын бэлшээридэ абаашажа адуулдаг болоо hаань, яhала таарамжатай гэхээр. Юуб гэхэдэ, үсөөн хүн олон адуу харууhалха аргатай болохо бшуу.

Мяха ехээр абадаг болохын тула түбхын түрүүн дээрэ хэлэгдэhэн дутагдалнуудые түргэн усадхажа, гүүнүүдые олон болгохо, тэдэнhээ унага олоор абаха, гүрэндэ тушаагдаха адуу урид hайнаар бэлшээхэ, шахаха хэрэгтэй. Тиигэхэ гэбэл, унагадые намартаа эхэhээнь hалгаажа, томонуудыень шахаад, тэрэ жэлдэнь мяханда тушаадаг, бэшыень үбэлдөө байлгажа эдеэлүүлдэг болохо ёhотойбди. Мяханда тушаагдаха адууе шахаха ажахынууд хоорондын фермэ эмхидхээ hаа, зохисотой гэжэ hанагдана. Адуун hүрэгые зүбөөр үсхэбэрилхэ, энэ hалбариин ашаг үрые дээшэлүүлхын тула адуушадай ажалай түлөөhэ зүбөөр тогтоохо, ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ шухала болонхой.

Адуун hүрэгэй үүлтэр hайжаруулха, бэеэр томо, тобир сула моридые олон болгохын тула баhал ехэ юумэ хэхэ зэргэтэйбди. Ажахынуудые hайн үүлтэрэй азаргануудаар гүйсэд хангаха племенной бааза манайда бии. Мүнөө республика дотор адуу мориднай гол түлэб бэеэр томо, мяхалиг сула боложо байнхай. Хэрбээ 1939 ондо нютагай үүлтэрэй адуунай тус бүриин шэгнүүр 340 килограмм байгаа hаа, мүнөө мориднай дунда зэргээр 410 килограмм татадаг болонхой. hүүлэй үедэ ажахынууд мяхалиг томо үүлтэрэй азаргын үрөөр гүүнүүдээ үрэжүүлдэг боложо байна. Гэбэшье эдэ баhал шиидхэгдээгүй асуудал олон.

Хамтынгаа хүсөөр энэ hалбаряа эрид хүгжөөжэ, арбан нэгэдэхи табан жэлдэ адуунай мяха ехээр үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдадаг болохо тушаа бүхы шухала хэмжээ абаха сагнай ерээ.

ХОЛЫН БЭЛШЭЭРИИЕ ХҮСЭД ХЭРЭГЛЭХЭ

Түнхэнэй райгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин ахамад зоотехник В. Д. ЗАРБАЕВ:

—Бодото анхарал хандуулаад байгаа hаа, ажахы бүхэндэ адуун hүрэгые олоор үсхэбэрилхэ, энэ hалбариhаа гаргаша багатайгаар мяха ехээр абаха арга боломжо бии. Манай районой Саянай, Түнхэнэй совхозууд, «Сибиряк», «Восточные Саяны» колхозууд адуу моридые яhала олоор үсхэбэрилдэг.

Ажахынуднай гол түлэб холын бэлшээридэ адуугаа хабар, зун, намарай сагта байлгана. Жэл бүри 3 мянга гаран адуун hүрэг холын ой тайгын, хада уулын бэлшээридэ гаргагдадаг юм. Гэбэшье холын ...hалангуудта жэл бүхэндэ хэдэн арбаад мянган үхэр, адуун абаашагдадаг болоод, тэндэхи бэлшээри муудажа эхилээ. Тиишэ мал тууха харгышье заhабарилагдахаар болоо.

Холын бэлшээринүүдые hайжаруулха, культуртехническэ хүдэлмэри хэхэ, харгы заhабарилха, мүн тэндэ гэр, байрануудые түхеэрхэ талаар мүнгэ зөөри hомолхо саг ерээ гэжэ тоолонобди.

Хоёрдохи шухала асуудал гэхэдэ, намар холын бэлшээриhээ ерэhэн зарим адууе hайнаар эдеэлүүлжэ шахаад, мяханда тушааха пунктнуудые түхеэрхэ, жэжэ даага, үлбэр туранхай адуу илгаад, үбэлдөө хаажа эдеэлүүлхэ байрануудые бариха ёhотойбди. Тиигэжэ адуу шахаха, тордохо, үбhэ тэжээлшье ажахы бүхэндэ олдохол даа. Эгээл иимэ юумэ хэжэ шадаад байгаа hаа, энэ hалбариин ашаг үрэ эрид дээшэлүүлхэ байнабди.

Энээнтэй хамта, hүрэг соогоо эмэ адуу олон болгохо ёhотойбди. Мүнөө бидэ ажахынуудай бүхы адуун hүрэгые тооложо, шалгажа, унагалхаар бүхы гүүнүүдые нарин бүридхэлдэ абаабди. Байгша ондо район дотор хамта 850 гүүнhээ адагынь 745—750 унага абха арга боломжо бии.

Хабар, зунай үедэ холын бэлшээридэ байhан адуунда шоно, баабгай дөбтолжо, бага бэшэ хохидол ушаруулдаг. Илангаяа жэжэ унага, дааган хоролтодо ороно. Тиимэhээ холын бэлшээридэ байhан адуушадта арьяатаниие үргөөхэ буу, дари, hомо үгэдэг болоо hаа, hайн hэн гэжэ hанагдана. Тэрэшэлэн хүдөөгэй, хото городойшье магазинууд, баазануудта эмээл, хазаар, тоног зэмсэг байхаяа болёод, адуушадтамнай ехэ бэрхэтэй болонхой.

— Хорёод жэлдэ адуу мори харууhалжа байхадаа, энэ hалбариин алишье талаараа хэрэгтэй, аша туhатай байhаниие hайн мэдэхэ болоо ааб заб даа.

Тэсэд жэл бүри адуу үсхэбэрилгэдэ анхаралай бага табигдадаг, тэдэнэй тоо толгойн үсөөржэ байhанда hанаата болонгүй байхын аргагүй. hаалиин фермэ, гүүртэнүүдтэ зооветмэргэжэлтэд саг үргэлжэ ябажа, эрьежэ байдаг. Харин намар адуунай тарган болоод байхадал, үүсэ хэхэмнай гээд мэргэжэлтэд мандаа ерэдэг, бэшэ тээнь иишэ тон үсөөн харагдадаг гэхэдэ болохо. Хямда сэнтэй мяха ехээр үгэхэ, хүдэлмэриин, унаагай моридыешье олоор үгэхэ аргатай энэ hалбарида иимээр хандажа болохогүйл.

Бидэ 3 хүн 300 гаран адуу харууhалнабди. Тэдэнээ зуниинь Баунтын районд нютагhаа 130 — 140 километр холо абаашажа бэлшээгээд, намар совхозойнгоо газар дээрэ асаржа, таряанай hуурида, сабшалан дээгүүр адуулдагбди. Манай бригада нёдондо адуунайнгаа зуун гүүн бүриhөө дунда зэргээр 83 унага абажа түлжүүлээ hэн. Энээнhээ олоншье унага абаха арга боломжо бии. Тэсэд унага, дааганууд хаhа сагтаа эхэhээ hалгаагданагүй. Тэдэ бүри томо болотороо эхэеэ хүхэжэ ябана бшуу.

МАНИИЕ ХЭН УРМАШУУЛХАБ?

Хурамхаанай районой hахалиин совхозой адуушан А. Г. БУРЦЕВ:

Манайда республикын ипподромhоо абтаhан донской хатарша, мүн ородой хүндэ ашаа шэрэдэг томо бэетэй үүлтэрэй азарганууд асарагдажа үрэжүүлгэдэ табигдана. Тиимэhээ бидэ тэдэнтэй нютагай үүлтэрэй азаргануудай hаад хэхэгүйн тула hүрэг гүүнүүдые таhалжа, амяараа бүлэг болгодогбди.

Адуушадай ажалай түлөөhэн тухай хэдэн үгэ хэлэхээр. hаалишад, малшад, хонишодто түсэбhөө гадуур продукци абаhанайнь түлөө нэмэлтэ түлөөhэн үгтэдэг гээшэ. Харин адуушадта унага олоор абаhанай, адуунай шэгнүүр ехээр нэмээhэнэй, тарганаар тушааhанай түлөө ямаршье урмашуулгын түлөөhэн үгтэдэггүй. Сүлөөтэй сагтаа гунан, үрөө моридые hургаад, фермэ, отарануудта ажалда хэрэглэхээр үгэхэдэш, тэрэнэй түлөө баhал түлөөhэн үгтэдэггүй.

> „Оро, адуу мори, туулай болон үнэтэ арhатай ан үсхэбэрилгэдэ... анхарал ехээр табиха“.
>
> (КПСС-эй XXVI съездын Гол шэглэлнүүдhээ).

— Манай совхоздо 15 мянган хонин, 1000 hайса гаран эбэртэ бодо мал, гол түлэб үнеэд бии юм. 300 гаран адуу моридтойбди. Гэбэшье гансахан адуу үсхэбэрилгэмнайл сэбэр ашаг олзо үгэдэг юм. Арбан жэлэй саана ажахыда үүлтэртэ адуу үсхэбэрилжэ, колхоз, совхозуудта худалдаха тусхай завод эмхидхэгдээ бэлэй.

Малай бэлшэхэ газар эндэмнай бага. Тиимэhээ адуугаа Зэдэ голой саада бэедэ, Хамар Дабаанай хормойгоор оршодог хадын хабшал, нарин хүндынүүдтэ үбэл, зунгүй байлгадаг. Эндэ үбэлдөө, хабартаа hалхи шуургагүй, намдуу зохид, адуун hүрэгэй байрлахада ехэл таарамжатай газар юм.

Гол түлэб хоёр ондоо (донской хатарша, ородой хүндэ ашаа шэрэдэг) үүлтэрэй адуу үсхэбэрилнэбди. Тэдэмнай азарга азаргаараа 5 hүрэг боложо таhараад ябадаг. Илангаяа Пермскэ областьhоо асарагдаhан ородой хүндэ ашаа шэрэдэг хүдэр томо бэетэй үүлтэрэй азарганудай түл манай эндэхи эрхэ байдалда ехэ таарана гэхээр. Тэдэнэй дааганууд үбэлдөө парпагар

ҮҮЛТЭРТЭ МОРИДЫЕ ҮСХЭБЭРИЛНЭБДИ

Зэдын районой Ториин мори үсхэбэрилгын заводой ахалагша адуушан Г. Б. СОСОРОВ:

ехэ ноохотой, газарлиг бэетэй, баабгайдал юумэд хээрын бэлшээридэ хашалгүй ябадаг.

hүрэгэй үүлтэр hайжаруулха азаргануудаа, ажахынуудта худалдагдаха үүлтэртэ эрэ, эмэ унагад, даагадые, түрэхэ гүүнүүдые hайнаар эдеэлүүлдэгбди. Тэдэндэ талха тарян, ногооной гурил, үбhэ, hолоомо эдюулэгдэдэг.

Манайда адуушад азарганууд, унагад, даагадтаа эдюулхэ үбhэ тэжээлые өөhэдөө бэлэдхэдэг юм. Мүнөө адуунай байдаг газартахи сабшалан дээрэ хүсы үбhэ таридаг болохомнай, Тиигэбэл, гансашье жэл соогоо хүрэхэ бэшэ, мүн хүр оруулха үбhэ тэжээл бэлэдхэдэг болохо арга бии.

Үнгэрhэн жэлдэ манай бригадын адуушад зуун гүүн бүриhөө 89 унага абажа түлжүүлээ. Мүнөө минии өөрымни харууhалдаг hүрэг соо 312 адуун, тэрэ тоодо 121 гүүн, 7 азарга бии. Апрелиин тэнгhээ хойшо hүрэг соогоо азаргануудаа табижа, үрэжүүлгэеэ эхилээбди. Адуунда ябаhан, мүн фермэ, отарануудта байhан гүүнүүдые нэгыешье hубайруулхагүйн тула, мүн эрхим үүлтэрэй азарганудай үсөөн дээрэhээ тэдэниие барижа үрэжүүлнэбди. Энээнэй ашаар гүүнүүдые нэгэ таатай болзорто апрель, май hарада унагалуулха аргатай болообди. Урдань март соо хүйтэндэ, үнгэрхэдөө сентябрь соошье унагад гарадаг байhан юм.

Манай ажахы жэл бүри 20 — 30 hайн үүлтэртэ залуу азарганудые районойнгоо, республикын ажахынуудта худалдана. Илангаяа намартаа адуунай тарган, унага, дааганай томо болоод байхада ерэжэ, тэдэниие манайхиhаа худалдан абахые уринабди.

...ИШЬЕ ТАЛААРАА ОЛЗОТОЙ

Кабанскын районой «Шергинский» совхозой үүлтэртэ ...ай фермын ахалагша моришон П. А. ОРЛОВ:

...Үнинhөө хойшо hаалиин ...гахай олоор үсхэбэрил... ...гол шэглэлтэй манай ...ын экономикодо адуун... ...орохо ашаг олзо бага... ...об даа. Тиигэбэшье адуу ...үсхэбэрилхэ, тэрэнэй ...ые hайжаруулха гээшэ ...шухала гэжэ тоолодог... ...Районой бусадшье томо ...жуд — Байгалай ОПХ, ...нскын шубуунай фабри... ...Оморой совхоз энэ hал... ...ла бага бэшэ анхарал ...улна.

...ншье ойлгосотой. Нэгэ... ...адуун hүрэг бусад ...илангаяа үхэрнүүдтэ ...hаалта хэнэгүй ха ...Тэдэмнай бусад малай ...эгүй, гол мүрэнэй арал ...намаг, болдог дошо, ...шугы ургашаhан га... ...бэлшэнэ бшуу. Хоёр... ...адуунай мяхан бусад ...hаа пураггүй хямда ...тайгаар абтана. Хэрбээ ...ондо үхэрэй мяханай цент... ...өөрынь үнэ сэн... ...түхэригтэ байхадань, ...мяхан 85 — 90 түхэ... ...шэ гарадаггүй. Гур... ...дүтэ шадарай гар үзүүрэй ажалда мори унаа гээшэмнай аргагүй хэрэгтэй. Элдэб жэжэ божо хүдэлмэридэ мори hайнаар хэрэглэбэл, трактор, машинын нилээд ехэ тоhо, түлишэ алмагдаха жэшээтэй. Дүрбэдэхеэр, манай эндэхи ажахынууд hайн үүлтэрэй адуу үсхэбэрилөөд, республикын колхоз, совхозуудта худалдажа, баhал горитой ашаг олзо абаха аргатай. Нёдондо районой ажахынууд хамта 126 мянган түхэриг сэнтэй үүлтэртэ адуу ондоо тээшэнь худалдаа.

Бидэ мяхаар сула, томо бэетэй, газарлиг, владимирскэ үүлтэрэй мори үсхэбэрилдэг тусхай фермэ эмхидхэнхэйбди. Намар хожомшог унагадаа эхэhээнь hалгаагаад, бүхы hүрэгтөө бонитировко хэжэ, үсхэбэридэ табигдахаар адууень үлөөгөөд, бэшыень мяханай комбинатда тушаадагбди. Унагад, туранхайшаг гүүнүүд болон азарганудые үбэлдөө байлгажа эдеэлүүлдэгбди. Манай бригадынхид жэл бүри зуун гүүн бүхэнhөө 84 — 85 унага алгадгүй абадаг юм.

— Ехэнхидээ ой тайга, хада уулын хабшал, намаг болдог газартай дээрэhээ манай совхоз адуун hүрэг үсхэбэрилдэг гол шэглэлтэй болоhон. Мүнөө ажахын хоёр бригадада хамта 2109 адуу морид харууhалагдана. Тиихэдэ мяханай үүлтэрэй 2277 үхэр үсхэбэрилэгдэдэг. Нёдондо совхоз хамта 1172 центнер мяха абаа гэхэ гү, али тэрэнэй 66 процентнь адуунай мяхан байгаа.

Ороohо таряа, мүн тэжээлэйшье ургамалнуудые ехээр таридаггүй хадаа совхоз адуу мал бэлшээхэ сабшалан, бэлшээриин газараар элбэг ёhотой гэжэ зариман hанажа болохо. Тэрэшье тиимэ бэшэ. Манда адуун hүрэгые бэлшээхэ газар баhал бага юм. Тиимэhээ бэлшээри бэдэржэ, үбэлдөө, зундаа адуугаа иишэ тиишэ холо газарта тууха, нүүлгэхэ баатай болонобди. Энээнhээ уламжалан, урда жэлнүүдтэ гүүнүүд, унага, даагад тураха, муудахаяа hанадаг hэн. Гүүнүүдэй унага хаяха ушаршье үзэгдэдэг бэлэй.

Эдэ бүгэдые хараада абажа, кёдондо түрүүшынхеэ 2 участогта 80—100 гектар газар хахалаад, зелёнко таряа hэмди. Үнгэрэгшэ үбэлдөө тэндээ түрэхэ гүүнүүдые, жэ...

ШИИДХЭГДЭХЭ АСУУДАЛ ОЛОН

Яруунын районой Витимэй совхозой директор В. С. МЕДВЕДЕВ:

...жэ унага, дааганудые hунинь оруулжа эдеэлүүлдэг байгаабди. Адуунда үбhэнэй ехэ хүртэдэггүй манай эндэхи эрхэ байдалда энэнь ехэхэн туhа нэмэри болоо. Хэрбээ 1980 оной үбэлжэлгын үедэ 96 адуун гарзалаа hаа, байгша ондо 12 толгой адуун гарзалаа. Гүүнүүдэй унага хаяха ушар үзэгдөөгүй шахуу. Мүнөө апрель hарада хамта 90 гаран унагад абтаад, бүрин бүтэн түлжүүлэгдэнэ.

Унагадые эхэhээнь хаhа сагтань hалгаагаад, гүүнүүдые hайнаар харууhалаад байхадаа, совхоз зарим жэлдэ зуун гүүн бүхэнhөө 69—70 унага абадаг юм. Манай түрүү адуушад А. С. Дружинин, В. А. Волков гэгшэд жэл бүхэндэ шахуу зуун гүүн бүхэнhөө 72 — 73 унага абажа түлжүүлнэ.

Үнэндөө, энээнhээ үшөө олон унага абаха арга боломжо манда бии. Тиигэхын тула азарганудта, гүүнүүдтэ, эхэhээ hалгаагдаhан унагадта обёос эдюулхэ хэрэгтэй. Энэ талаар ядахын сагта жэлдээ 250 — 300 центнер обёосой ороohо үгэжэ манда туhалаа hаань, ехэл hайн бэлэй.

hүүлэй жэлнүүдтэ элдэб шалтагаанаар бидэ адуугаа жэлэй 1-дэхи кварталда тушаадаг болоод, горитой хохидолдо орообди. Юуб гэхэдэ, энэ үедэ адуун туража эхилhэн байна бшуу. Энээниие болюулжа, тэдэнээ намартаа — ноябрь, декабрь hарада мяханда тушаадаг болохо хэмжээ абахебди.

Саашадаа адуун hүрэгые үбhэ тэжээлээр хангаха, жэжэ унага, даагануудые байлгаха байра түхеэрхын тула капитальна гаргаша хээгүй hаа, баhал холо ошогдохогүй. Илангаяа бургааhа шугы, болдог дошо сэбэрлэжэ, шэнэ газар ашаглажа, сабшалан, зелёнко тариха газар үргэдхэхэ болонобди.

ШЭНЭ АРГАДА ОРООД БАЙХАДА

Захааминай районой Далахайн совхозой ахамад зоотехник Б. Б. ГОМЖАПОВ:

— Үнгэрhэн арбадахи табан жэлдэ совхоз мяханай мал hайнаар үсхэбэрилхынгээ хажуугаар, адуун hүрэгөө олон болгохо, унага олоор абадаг болохо талаар бага бэшэ хүдэлмэри хээ гэжэ хэлэхэ үндэhэн бии.

Хэрбээ табан жэлэй саана ажахыда 1000 бага үлүүтэй адуун байгаа hаа, мүнөө hүрэгүүд соомнай 1310 адуу морид тоологдоно. Урдань hүрэгэй оройдоол 20 гаран процентнь гүүн байгаа hаань, мүнөө тэдэнээ 30 процентдэ хүргөөбди. Энэмнай үшөөл үсөөн гээшэ. hүрэг соо адагынь 50 процент гүүн байбал, адуун түргэнөөр олошорхо бшуу.

hүүлэй табан жэлдэ совхоз гүрэндэ хамта 2100 центнер адуунай мяха худалдаа. Тэрэнэй центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн 55 — 60 түхэригhөө дээшэ гараагүй гэхэ гү, али адуунай мяханай центнер бүхэнhөө 45 — 48 түхэригэй сэбэр ашаг олзо орожо үгөө. Иигээд ерэхэдээ, энэ hалбариhаа эгээл хямда сэнтэй продукци абтана гээшэ.

Энэшье гайхалгүй. Манай эндэ адуун hүрэг үбэл, зунгүй хээрын, илангаяа холын хада уулын забhарай, ой тайгын соорхойн бэлшээридэ ябажа ондо ороно ха юм. Жэшээлхэдэ, адуумнай ажахын түбhөө 60 — 80 километр холо, бусад малай хүрэжэ ошохогүй газарта, одоол шэмэтэй хагда ногоотой газарта хэдэн ондоо hүрэг боложо хубаараад бэлшэдэг. Бүхыдөө 6 адуушад хоёр бригада боложо хубааараад хүдэлнэ. Бидэ холын бэлшээридэ адуушадай байха hайн гэрнүүдые барижа, жэжэ унага, даага байлгаха дулаан дал, адуу илгадаг тусхай хорво, хоото кормушка түхеэрэнхэйбди.

Бүхы адуун hүрэг азарга азаргаараа 30 ондоо бүлэг боложо бэлшэдэг юм. Адуушад тэдэниие үдэр бүри эрьен хаража, тооложо, тураhан, муудаhануудыень илгажа абана. Тэдэниие бааза дээрэ асаржа, 20—15 хоног соо хаагаад эдеэлүүлжэ, тэбээрүүлhэн бэеэрээ дахин hүрэгтэнь табидаг, мүн бэлшээриень ходо hэлгэжэ байдаг.

hүрэгөө ходо хаража, тогтоожо, арьяатанhаа хамгаалжа шадаха, ороондо hайнаар ябаха азарганууд гээшэ адуунда ехэл хэрэгтэй. Адуушадтаяа хамта тиимэ азарганудые саг соонь шалэжэ абаад, өөhэдын эрэ унагад соопоо түлжүүлхэ, тэдэниие зүбөөр эдеэлүүлхэ, харууhалха гэжэ оролдодогбди. Үрэжүүлгэдэ ябажа шадахагүй муу азарганудые hүрэгөө дэры илгажа, мяханда тушаадагбди.

Урдань манайда гүүд hүрэг соогоо ябажа унагалдаг сан гаа. Тиихэдээ хээрэ хүйтэн газарта, сапан соо түрэжэрхидэг, тэдэнь үшэлдэг hэн. Харин hүүлэй 3 — 4 жэлдэ бидэ зеленкын hуурида, сабшалан дээрэ ехэ тээлниг барьяд, хабар унагадай гараха үедэ адуунай бүхы түрэхэ гүүнүүдые тэрээн соо суглуулнабди. Тиигэжэ адуушад гүүнүүдэй унагалхые ходо хинан хаража байна ха юм. Энээнэй ашаар нарай унагадай гарзалха, үбшэлхэ ушар усадхагдаа, бүхы дээрээ унагадшье олон абтадаг болоо. Арбадахи табан жэлдэ совхоз зуун гүүн бүриhөө дунда зэргээр 72 унага түлжүүлээ. Харин сагай уларилай hайн байhан урдэнда жэлдэ 92 унаган зуун гүүнhээ абтаа. Манай дүршэлтэй бэрхэ адуушан Б. Р. Гончиков жэл бүри зуун гүүн бүхэнhөө 90 унага алгадгүй абана. Нүгөөдэ бригадын ахалагша адуушан Ц. Р. Дымпилов нёдондо зуун гүүн бүриhөө 71 унага түлжүүлээ hэн.

Адуу моридоо бэеэр сула, мяха ехэтэй болгохын тула томо бэетэй владимирска үүлтэрэй хүндэ ашаа шэрэхэ азарганудые hүрэг соогоо табижа, үрэжүүлдэг боложо байнабди. Мүнөө 16 тиимэ үүлтэрэй азарга, мүн 6 ородой хатарша үүлтэрэй азарга hүрэг соомнай ябана. hайн үүлтэрэй азарганудые Ториин мори үсхэбэрилгын заводhоо абанабди. Мүн өөhэдыншье гүүнүүднээ гараhан эрэ hайн унагадые азарга болгонобди. Ондоо тээhээ асарагдаhан азарганудай түл яhала hайн, түргэн томо болодог, манай эндэхи шэрүүн уларилда ядамаргүй түлжэдэг байна гэжэ ажаглалта харуулна.

Түрэл партиингаа XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ оролсоод, манай адуушад зуун гүүн бүриhөө 90-hээ үсөөн бэшэ унага абаха зорилго урдаа табина.

НАНГИН ГАЗАР НЮТАГУУД

Казаньда, Ленино-Кокушкино тосхондо Ленинэй дурасхаалта зононууд байгуулагдажа байна. Волго мүрэнэй эрье дээрэхи хотодо Владимир Ильич университедтэ hураhан, революционно тэмсэлэй замда гараhан байгаа. Кокушкинада тэрэ түрүүшынхеэ политическэ сүлэлгэдэ эльгээгдээ hэн.

Казаниин түбтэхи кварталнууд дурасхаалта газарай hуури болохо юм. Зуун жэлнүүдэй уулзуур дээрэ ямар түхэл шэнжэтэй байгаа hэм — тиимэл болгогдохо юм. В. И. Ленинэй Түбэй музейн филиалай байшан эндэ урган бодохо. Ленино-Кокушкино шэнэдхэн хубилгагдаха.

— Казаньдахи филиал хадаа ойрын жэлнүүдтэ нээгдэхээр шиидхэгдэhэн табан филиалай нэгэниинь болоно, — гэжэ В. И. Ленинэй Түбэй музейн директор О. Кривошеина мэдээсэбэ. — Эдэ филиалнууд мүн лэ Куйбышевта, Красноярскда, Алма-Атада, Минскдэ байгуулагдаха. Киевтэ музейн шэнэ байшан баригдажа байна. «Горки-Ленинские» гэжэ гүрэнэй түүхэтэ заповедник, Москвада, Манежнэ үйлсэдэ А. И. Елизарова-Ульяновагай квартирада музей байгуулагдажа байнхай.

В. И. Ленинэй Түбэй музей 1924 ондо эмхидхэгдэн бии болгогдоо hэн. Тиихэдэ тэрэн соо 700 гаад экспонат табигдаhан байгаа. Мүнөө тэрэнэй жасануудта 800 мянга шахуу элдэб зүйлнүүд бии. Эдэмнай Ленинэй гар бэшэгүүдэй буулгабаринууд, Владимир Ильичэй хубиин зөөри хогшол, фото-зурагууд, тэрэнэй зохёолнуудай түрүүшын хэблэлнүүд, уран зурагай лениниана болоно. Агуу ехэ Октябриин вождиин суртал hургаалай теоретическэ баялигтай, тэрэнэй ажабайдал болон революционно ажал ябуулгатай, КПСС-эй ба дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй түүхэтэй али бухы талаhаань танилсахын тула музейн экспозици научна туйлай баян үндэhэ hуури болоно.

Жэл бүри эндэ 70 мянга гаран лекци уншагдадаг. «В. И. Ленин — Октябриин вождь ба ударидагша», «Коммунис байгуулалтада КПСС-эй хүтэлбэрилхы үүргын ургалта», «Ленинэй хүдэлмэриин гол түхэл шэнжэнүүд ба мүнөөнэй эрхэ байдалда тэдэниие КПСС-эй бэелүүлгэ» гэhэн лекцинүүд олоной дунда үргэнөөр алдаршанхай. Эндэ ленинскэ уншалганууд, партиин ветерануудтай, партийна съезднүүдэй делегадуудтай уулзалганууд үнгэргэгдэдэг.

В. И. Ленинэй Түбэй музей долоон филиалтай юм. Эдэнь Ульяновскда, Ленинградта, Киевтэ, Бакуда, Тбилисидэ, Ташкентдэ, Львовто амжалтатайгаар хүдэлжэ байдаг. Жэл бүри арбаад миллион хүн эдэ филиалнуудта орожо харадаг.

Олон хото, городууд болон hуурин тосхонуудта эмхидхэгдэн байгуулагдаhан арадай 800 музей В. И. Лениндэ дуратай байлгын, тэрэниие хүндэлэлгын гэршэ тэмдэг болоно. hургуулинуудта, колхозуудта, предприятинуудта 100 мянга гаран ленинскэ таhалга нээгдэнхэй.

hүүлэй жэлнүүдтэ гадаадын оронуудта байгуулагдаhан В. И. Ленинэй 19 музейдэ орожо харалга нилээд үргэдхэгдэhэн байха юм. СССР-тэ бэлдэгдэhэн тематическа выставкэнүүдэй тэндэ эмхидхэгдэхэдэнь, экскурсантнууд илангаяа олоороо орожо харадаг байна. Тэдэ түүхэтэ hайндэрнүүдтэ, манай Эхэ ороной ажабайдалай гол шухала үйлэ хэрэгүүдтэ зорюулагдадаг байна бшуу.

Н. СОРОКИН,
А. СИВЦОВ,
ТАСС-ай корр.

Казань-Москва.

СЭДЬХЭЛ ЗҮРХЭНhӨӨ

Улаан-Үдын уран hайханай коллективүүдэй КПСС-эй XXVI съездэ зорюулагдаhан түгэсхэлэй концерт hаяхан оперо, баледэй театр соо болобо. hайхан дуу аялга шагнахаяа, наада хатар харахаяа хүн зон олоороо суглараа. Олон тоото уран hайханай коллективүүдhээ бүридэhэн нэгэдэмэл хоор Д. Жалсараевай үгэ дээрэ А. Флярковскиин бэшэhэн «Парти тухай» гэhэн дуугаар концертээ эхилээ.

Мяха-консервын комбинадай шубуу үүсэлдэг цехэй ажалай ветерануудай революционно үндэр ехэ мэдэрэлтэйгээр, гүн удхатайгаар дуулаhан А. Островскиин «Улаан сэсэг», локомотивно депогой эрэшүүлэй арадай хоорой дуулаhан «Варягай үхэл» гэhэн дуунууд харагшадта hайшаагдаа.

Техническэ мэргэжэлэй училищинуудай хүхюу зугаатай дуу хатарай «Сибирские узоры» гэжэ арадай ансамбль концертдэ түргэн урасхалай ами оруулжа, «Бидэ газар дэлхэйн залуу эзэд гээшэбди» гэhэн композицияараа хүдэлмэришэн ангиие магтан дуулаа.

Аха дүү Монгол оронhоо лесотехникумдэ hурахаа ерэhэн Алтанцоож, Бүтэмж гэгшэд, «Текстильщик» гэжэ соёлой байшангай дэргэдэ хүдэлдэг «Росинка» ансамблиин хоорой болон «Магтаал» гэжэ арадай ансамблиин гүйсэдхэhэн дуунууд харагшадай халуун альга ташалгада хүртөө.

Буряадай хүдөө ажахын институдай студентка. Е. Цыдыповагай дуулахада, үргэн Ононой тала дайдаар хони адуулжа ябаhан басаганай дүрэ үзэгдэhэн мэтэ болоно... Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ М. Потаповай хүтэлбэрилдэг шэлэй заводой соёлой байшангай духовой оркестрэй гүйсэдхэhэн Б. Окуджавын «Белорусска вокзал» гэжэ киногой маршые харагшад халуунаар угтаа.

Ошо бадарма халуунаар, согтой хүхюунээр гүйсэдхэгдэhэн шэмээшэг хатар бултанда hайшаагдаа. Энээниие онсо маягтайгаар дуу, хатарай «Багульник» гэжэ арадай ансамбль гүйсэдхэhэн байна. Хубсаhа хунарыньшье өөрын онсо илгаатай.

Сцена дээрэ бүрүүлшэг болобо. Хара ба сагаан хубсаhатай хүнүүд дайнда эсэргүү тэмсэл харуулан зогсонхой... Үнэhэн сооhоо амидыран бодоhон тэдэ хүнүүд эб найрамдалые, энхэ тайбаниие хамгаалан бодохые уряална. Энэ хадаа залуушуулай «Спутник» гэжэ театрай ритм-баледэй харуулhан хатарай композици — «Саласте» гэжэ реквием болоно. Энээниие хүнүүд ехээр hайшаагаа.

Буряадай хүдөө ажахын институдай дуу, хатарай «Алтан булаг» гэжэ арадай ансамблиин «Сурхарбаан» гэжэ сюитэ hайнаар табигдаhан байна.

Хүхэ сэнхир кительтэй, үндэр гөөнүүд малгай үмдэhэн эдир хүгжэмшэд В. Шаинскиин дуунуудай аялгые гүйсэдхэжэ, бултанай дура сэдьхэл буляаба. Эдэмнай «Текстильщик» гэжэ соёлой байшангай дэргэдэхи эдиршүүлэй духовой оркестрэй хүгжэмшэд мүн.

Авиапредприятиин уран hайханай хүдэлмэридэ хабаадагша, дуушан Н. Карпов, Буряадай багшанарай институдай дуу хатарай «Байгалай долгинууд» гэжэ ансамблиин гүйсэдхэhэн «Хазаар моритоной хатар» бултанда hайшаагдаа гэжэ тэмдэглэмээр. Концертын түрүүшын хуби авиазаводой «Байкальские зори» гэжэ дуу, хатарай ансамблиин «Забайкалиин хатараар» дүүрэнэ.

1-дэхи педучилищиин хоор, багшанарай институдай уран hайханай хүдэлмэридэ хабаадагшад Н. Тоглоева А. Любченко хоёрой дуэт, ЛВРЗ-гэй эрэшүүлэй арадай хоор — концертын 2-дохи хубида илгарма байгаа.

Уран hайханай харалгада эдэбхитэйгээр хабаадагшадай нэгэн, 1-дэхи ГАИ-гай жолоошон А. Мордаленов. Р. Паулсын «Танец на барабане» гэжэ дууе гоёор дуулаба.

...Эбхэрнэ долгинууд... Эрье дээгүүр ниидэhэн сахали шубуудай ганганаан шэнги абяа гарган, хэнгэрэгэй дорьбоон доро хатаргашад хойто зүгэй амисхалые асарhан мэтээр «Юкагир хатар» гүйсэдхэбэ. Зүүн Сибириин технологическа институдай коллектив энэ хатарые эрхимээр гүйсэдхөө.

Тиихэдэ прибор бүтээлгын заводой «Лирика» гэжэ нэрэтэй арадай дуунай ансамбль, 1-дэхи педучилищиин hурагша Н. Яковлева, Буряадай геологоуправлениин хүдэлмэрилэгшэ В. Кудрявцева болон бусад бэлиг шадабаряа харуулжа, бултанай магтаалда хүртөө.

Вьетнамай Социалис Республикаhаа ерэжэ, индустриально-педагогическа техникумдэ hуража байhан залуушуулые харагшад хани халуунаар угтаhан байна. Тэдэнэр «Ахайхан Хо дайшалхы замдаа» гэhэн вьетнам арадай дуу болон «Росси — миниин Эхэ орон» гэhэн дуу дуулажа, харагшадай үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө.

Саhанай орожо байhые зураглаhан гэрэл туяа сценэ дээрэ адхарна. «Текстильщик» гэжэ соёлой байшангай дуунай-инструментальна ансамбль «Хонхо жэгдээр шэнхинэнэ» гэhэн ород арадай дууе олон хоолойн аялга ниилүүлэн дуулаа.

Концертын түгэсхэлдэ олон коллективүүдэй гэшүүд Ленинэй дүрэ-хүшөөгэй дэргэдэ жагсажа, И. Дунаевскиин бэшэhэн «Марш энтузиастов» гэhэн дууе хүхюу баяртайгаар дуулаhан байна.

Энэ концертые аялга дуунай, залуу наhанай hайндэр гэхэдэ болоно. Юундэб гэхэдэ, сэдьхэл зүрхэнhөө, сээжын өөрhөө зэдэлhэн аялга дуун, хатар наадан хадаа манай социалис гүрэнэй ажабайдалые магтан түүрээлэ болоо ха юм.

Уран hайханай коллективүүдэй амжалтануудые эгээл түрүүн хүтэлбэрилэгшэдынь хубаалдана. РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэд Т. Полозова, В. Хижняков, С. Держиев, А. Ваулин, Н. ба П. Родионовтон, Я. Бодягин, П. Аюржанаев, Ю. Худэй, В. Зимин болон бусад тус тустаа даажа абаhан коллективүүдтээ бүхы бэлиг шадабаряа зорюулhан байна.

Гэхэ зуура энэ концертдэ дутуу дунданууд бии байгаа. Зарим нэгэн үгэеэ мартан алдана, нүгөөдүүлэйнь дуулаhан дуунай үгэнүүд эли тодоор дуулдданагүй, мүн зарим хатарнууд нэгэ жэгдэ гараагүй. Мүн өөрынгөө зохёоhон шүлэг уншахаhаа байха, уран шүлэг уншаhан хүн үгы шахуу. Уран уншалгын бэлиг шадабаритай хүн олдоогүй гээшэ гү гэхээр. Ганса гансаараа гүйсэдхэhэн номер үсөөн, харин хатар бүришье үгы. Тиимэhээ саашадань уран hайханай коллективүүд иимэ дутуу дундануудые хараадаа абаха ёhотой гэжэ hанагдана.

Тиигээд «Үзэл сурталай, политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие саашадань hайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые дүүргэхэ талаар, партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй эрилтын ёhоор, уран hайханай хүдэлмэриие улам бүри хүгжөөн hалбаруулха, тэрээндэ үшөө ехэ анхарал хандуулха, дутуу дундануудые усадхаха, hайн үүсхэл эдэбхиие дэмжэхэ, репертуарнуудые үзэл сурталай удхын талаар hайжаруулха гээшэ бүгэдын гол зорилго, хамтын хэрэг болоно.

Б. ДЫМБРЫЛОВА,
манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Хүдөө ажахын институдай студент Б. Галсанов дуулана. 2. «Текстильщик» гэжэ соёлой байшангай духовой оркестр наадана. 3. Хүдөө ажахын институдай студентнэр «Сурхарбаан» гэhэн хатар гүйсэдхэжэ байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ГОЁ hАЙХАНАЙ ХАРАЛГА

ВЛКСМ-эй горкомой шанда хүртэхын түлөө спортивна гимнастикаар Улаан-Үдэ хотын түрүү hуури эзэлэлгын нэмэл мүрысөөн хоёр үдэрэй туршада Буряадай багшанарай институдай шэнэ спортзал соо боложо дүүрэбэ.

Кемеровскэ областиин Ленинск-Кузнецкий, Братск, Эрхүү, Шэтэ, Хабаровск, Улаан-Үдэ хотонуудай 60 гаран эдир хүбүүд, басагад энээндэ хабаадажа, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлhэн байна.

Түрүүшын үдэр хүбүүдэй дунда Шэтын болон Ленинск-Кузнецкий хотонуудай суглуулагдамал командануудай хоорондо илангаяа шанга тэмсэл болобо. hүүлшын упражнени хүрэтэр алишье командынь илажа гараха байhаниинь мэдэгдэбэгүй. Гэбэшье перекладина дээрэ жэгдэ hайнаар мүрысэжэ, Шэтын эдир гимнастнууд 278,29 балл абажа, Улаан-Үдэ хотын чемпионууд болоhон байна. Тиигэжэ эдэнэр горспорткомитедэй, мүн ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын кубогаар, I шатын дипломоор шагнагдаба. 0,99 баллаар гээгдэжэ, Ленинск-Кузнецкий хотын түлөөлэгшэд хоёрдохи hуури эзэлбэ. Манай республикын ниислэл хотын гимнаст хүбүүд гурбадахи hуурида гараа.

Басагадай дундаhаа Хабаровск хотын суглуулагдамал команда hайн hорилго бэлэдхэлтэй байжа, 182,27 баллтайгаар түрүү hуури эзэлhэн байха юм. Братск, Эрхүү хотонуудай гимнаст басагад шангуудта хүртэбэ. Улаан-Үдын спортсменкэнүүд дүрбэдэхи hуури эзэлээ.

Хубиин түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ спортын мастерта кандидадуудай дунда Шэтэhээ ерэhэн Игорь Верхотуров, Игорь Банщиков гэгшэдэй хоорондо шанга тэмсэл болобо. Түрүүшын үдэр дүрбэн упражнениин hүүлээр Банщиков түрүүлжэ ябаа. Гэбэшье саашадаа Верхотуров жэгдэ hайнаар упражнени гүйсэдхэжэ 96,95 баал абаад илалта туйлаба.

Нэгэдэхи разрядтайшуул сооhоо Ленинск-Кузнецкий хотын түлөөлэгшэ Валера Гарипов нилээд бэрхэ гимнаст боложо ябаhанаа харуулаа. 41-дэхи интернат hургуулиин зургаадахи классай hурагша Валера жэгдэ hайнаар мүрысэжэ, 110.05 баллтайгаар чемпион болоо. Энэ хотоhоо ерэhэн Валера Жидков — хоёрдохи, Эдик Мартиросян (Шэтэ) гурбадахи шанда хүртэбэ.

Хоёрдохи разрядтайшуулай дундаhаа Ленинск-Кузнецкий хотоhоо Сережа Чаплыгин онсо шалгарба. Улаан-Үдэ хотын 47-дохи hургуулиин табадахи классай hурагша Толя Коблев хоёрдохи hуури эзэлээ. Тэрэнэй амжалтада тренер Анатолий Варфоломеев ехэ габьяатай юм.

Спортын мастерта кандидадай программаар мүрысэхэдөө, Оля Хозеева (Братск) 68,25 балл абажа эрхимлэбэ. Ленинск-Кузнецкий хотын түлөөлэгшэ Наташа Обухова — хоёрдохи, Хабаровск хотын 2-дохи hургуулиин гурбадахи классай hурагша Аня Анисимовец гурбадахи hуурида гараhан байна.

Нэгэдэхи разрядтайшуул сооhоо Улаан-Үдын 20-дохи hургуулиин дүрбэдэхи классай hурагша Наташа Агофонова эрхимлэжэ ябаhан аад, хоёрдохи үдэр бревно дээрэhээ унажа, нилээд хойшо түригдэшоо. Хабаровскын түлөөлэгшэд Света Николаева, Катя Щербакова, Женя Шуляк гэгшэд эндэ илалта туйлаба. Спортын мастерта кандидадуудай программа гүйсэдхэлгэдэ Улаан-Үдын 19-дэхи hургуулиин 7-дохи классай hурагша Баира Дондокова яhала hайнаар мүрысөө.

Ленинск-Кузнецкий хотын гимнастнууд үниин hайн hайхан ёhо заншалтай, алдарта түүхэтэй байhаниинь хэндэшье мэдээжэ. Олимпиин наадануудай хоёр дахин чемпионка Мария Филатова эндэhээ ургажа гараhан. Тренернүүд үбгэ hамган Галина Николаевна болон Иннокентий Иванович Маметьевтэн тэрэниие hурган хүмүүжүүлhэн байна. Тиин 41-дэхи интернат hургуулиин бааза дээрэ Олимпиин халаанай хүүгэдэй спортын hургуули эмхидхэгдээд, хэдэн зуугаад хүн hурадаг.

— Имэ мүрысөөнүүд манай эдир гимнастнуудта ехэ туhатай байха юм. Тиимэhээ олон хото городуудhаа командануудые уриха хэрэгтэй. Спортсменүүдэй мэргэжэл, шадабари шанга тэмсэлдэ дээшэлүүлэгдэдэг гээшэ, — гэжэ мүрысөөнэй ахамад судья А. Б. Мизюлин хэлэнэ.

Б.-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Женя Шуляк бревно дээрэ упражнени гүйсэдхэжэ; Радик Бадретдинов (Братск) — кольцо дээрэ.

М. СУТУРИНАЙ фото.

ГАИ-гай экран

Үнгэрhэн долоон хоногой туршада Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэд харгын дүрим эбдэhэн 65 жолоошониие бараа. Тэдэнэй 30-ниинь hогтуугаар машина жолоодожо ябаа. Эдэнэрэй дундаhаа «Байгал» гэжэ hуралсалай ажахын В. Т. Цыбактаров, Улаан-Үдын районой «Маяк» колхозой В. Г. Грудинин, 174-дэхи нүүдэл колонны А. Г. Поплевин, үмсын машинатан А. Р. Ильин, В. С. Тарасов болон бусадые нэрлэлтэй.

Хэнэйшье мэдэhээр, урин дулаан үдэрнүүдэй болохоло мотоцикл, велосипедээр ябагшадые олошорно, тэдэнэй зугаар харгын дүрим эбдэхэ ушар олоор үзэгдэнэ. Апрелиин 24-нэй үдэр Улаан-Үдын авиапредприятиин тосхондо ... Ю. Кухтин хоёр велосипедээр ябаhаар, харгын годироло дээрэ урбалдаhан байна. Эдэ хоёр хүндөөр гэмэлтэнхэй, больницада оруулагдаа. 17-дохи hургуулиин 6-дахи классай hурагша Г. Рыжаков харгын захаар ябаhан Коновые мопедээрээ дайруулаа.

Автотранспортна нэгэдэхи предприятиин слесарь Н. С. Цыренов гэгшэ hогтуу ябаhан мүртөө харгын захада табяатай байhан УАЗ-469 түхэлэй машина хулгайлhан байха юм. Тиигэжэ Мухар-Шэбэрэй харгыгаар гүйлгэжэ ябаhаар тэрэнээ хүмэрюулжэ, өөрөө, мүн суг ябалсаhан Литвинцев гэмэлтэhэн байна.

Долоон хоногой туршада республикын харгынуудта 13 усалта ушарал болоо. Найман хүн hогтуугаар харгы хүндэлэн гаража ябаhаар машинада дайруулhан байна. Байгша оной нэгэдэхи квартал соо 250 жолоошон хотын тэлэрүүлгын газарта орожо гараа.

Долоон оной майн 1-нээ майн 31 болотор республикын харгы замууд дээрэ гэнэ усал hэрэлхын зорилгоор хабарай тусхай харгаа үнгэргэгдэхэ.

Н. СЕМЕНОВ,
ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэ.

ТАСС АПН ХИЛЫН СААНАhАА

БУУ ЗЭБСЭГ БҮТЭЭН ГАРГАЛГЫЕ ХИЗААРЛАХА

ЖЕНЕВЭ. Буу зэбсэгүүдые хуряаха ба дэлхэй дээрэ аюулгүй байдалые хангаха талаар уласхоорондын комиссиин заседани эндэ боложо дүүрэбэ. СССР-эй, США-гай, ФРГ-гэй, Франциин, Мексикын, Англиин, Индиин, Нигериин ба бусад оронуудай политическэ болон ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад тэрээндэ хабаадаhан байна.

Энэ дүрбэдэхеэ үнгэргэгдэжэ байhан уулзалгын зүблэлэй зүйлнэ буу зэбсэгүүдые, нэн түрүүн ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряалгын асуудал табигдаhан байгаа. Европо түбидэ дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ядерна буу зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай, ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые туршалгые бүрин хүсэдөөр болюулха тухай, аюулгүй байдалда шэнэ техникын ямараар нүлөөлхэ байhан тухай асуудалнууд дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Буу зэбсэгүүдые хуряаха комитедтэ ородог СССР-эй ба Англиин түлөөлэгшэд В. Л. Исраэлян, Д. Саммерхейс гэгшэд комиссиин гүйлтаар заседани дээрэ үгэ хэлэхэлээ, ядерна буу зэбсэгүүдые али бүхы аргаар туршалгые болюулха тухай хөөрэлдөөнүүдэй ямараар үнгэрэжэ байhан тухай дэлгэрэнгыгээр харуулба.

КПСС-эй XXVI съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй найруулhан Европо түбидэ дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ракетно-ядерна шэнэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые тодхон табилгые хойшолуулха тухай дурадхал дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэгдээ.

Пресс-конференци үнгэргэгдэжэ, комиссиин түрүүлэгшэ У. Пальме тэрэнэй хүдэлмэриин дүнгүүд тухай, баталагдан абтаhан документнүүд тухай хөөрэбэ. Л. И. Брежневэй найруулhан совет эб найрамдалта үүсхэлнүүд шухала удха шанартай байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Эдэ үүсхэлнүүд гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдэхэ ёhотой гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Комиссиин ээлжээтэ заседани байгша оной июнь hарада Москвада үнгэргэгдэхөөр хараалагдаа.

КПФ эй ЦК-гай ПЛЕНУМ

ХЕЛЬСИНКИ. КПФ-гэй ЦК-гай пленум эндэ боложо, уласхоорондын байдалай, орон доторхи политическэ байдалай, Финляндиин Коммунис партиин энэ жэлэй майн 22—24-дэ болохоёо байгаа XIX съездэ бэлэдхэлэй асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ. КПФ-эй Түрүүлэгшэ Аарне Сааринен пленум дээрэ үгэ хэлэбэ.

КПСС-эй XXVI съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй тодорхойлhон СССР-эй эб найрамдалта шэнэ үүсхэлнүүд уласхоорондын олониитын анхарал ехээр татаба гэжэ А. Сааринен мэдүүлээ. Л. И. Брежневэй хэлэhэн гүнзэгы удхатай, дэлгэрэнгы элидхэл уласхоорондын асуудалнуудые эбэй ёhоор шиидхэхэ аргатай байhанда арадуудай этигэл найдалые бэхижүүлhэн байна. Эб найрамдал хангахын, ядерна дайнай аюулhаа хүн түрэлтэниие аршалан хамгаалхын түлөө тэмсэлдэ Советскэ Союз гол үүргэ дүүргэнэ гэжэ КПСС-эй XXVI съезд үшөө дахин баталба.

Этигэл найдалай зоные үргэдхэхэ тухай совет дурадхал онсо удха шанартай байна гэжэ А. Сааринен тэмдэглээ.

Совет-финляндиин харилсаан урда урданайхиhаа бүри hайнаар хүгжэжэ байна гэжэ А. Сааринен тэмдэглээ. КПСС-эй XXVI съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй үгэhэн сэгнэлтэ энээниие батална.

Пленум зүбшэн хэлсэгдэhэн асуудалнуудаар тогтоолнуудые баталан абаба.

БАБРАК КАРМАЛИИН ХЭЛЭhЭН ҮГЭ

КАБУЛ. Апрелиин революциин илаhаар гурбадахи жэлэй ойн hайндэртэй дашарамдуулан, ДРА-гай Революционно Соведэй тусхай заседани Афганистанай ниислэл хотодо болобо. НДПА-гай ЦК-гай Генеральна секретарь, ДРА-гай Революционно Соведэй Түрүүлэгшэ, премьер-министр Бабрак Кармаль Апрелиин революциин удха шанар тухай, дотоодын болон гадаадын гол шэглэлнүүд тухай, залуу республикын урда табигдаhан зорилгонууд тухай элидхэл хээ.

Апрелиин революциин саашанхи хүгжэлтэ Зүүн-Урда Азидахи, бүхы дэлхэй дээрэхи байдалhаа гол түлэб дулдыдаха байна. Эгээл иимэhээ бидэ энэ районой оронуудай хоорондо хани барисаа, харилсаа холбоо тогтоохын түлөө тэмсэлhээ, амгалан ёhоор зэргэ оршолгоhоо дулдыдаха байна. Эб найрамдалай түлөө, шахардуу байдал hуларуулгын түлөө, буу зэбсэгүүдые хурялгын түлөө, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлахын түлөө тэмсэл хадаа гол зорилгомнай болоно гэжэ Б. Кармаль тэмдэглээ. Мүнөөнэй оршон байдалда эб найрамдалта программые бэелүүлхэ гээшэ шухала удха шанартай байна.

КПТ-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

БРАЗЗАВИЛЬ. Конголез Ажалай партиин (КПТ) Центральна Комитедэй пленум НРК-гай ниислэл хотодо нээгдэбэ.

Тэрээндэ хабаадагшад энэ жэлэй түрүүшын кварталда НРК-гай хүгжэлтын түсэбтэ даалгабаринуудые дүүргэлгын дүнгүүдые согсолхо, мүн 1982—1986 онуудта НРК-гай хүгжэлтын табан жэлэй түсэбэй проектые хаража үзэхэ байна гэжэ КПТ-гэй ЦК-гай түрүүлэгшэ, республикын президент Д. Сассу-Нгессо пленумые нээлгэ дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. Удаань тус проект бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаха юм.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Хүдөөгэй партоорганизацинуудай ударидагша» — түрүү бэшэг. Совет-ливиин хоёрдохи ... ТАСС-ай материал. «Үндэр баян ургасай түлөө ... ажалай вахтада» — мэдээсэлнүүд сурбалжалга.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Тэжээл үйлэдбэрилгын асуудалда — онсо анхарал» — Зэдын районой партиин ... «Гектар бүхэнэй ургасай гарасые дээшэлүүлхэ» — Мухар-Шэбэрэй районой партиин ... «Ашаг урын түлхюур» — З. Тихоновагай статья.

Гурбадахи хуудаhанда. РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ. Социалис орондо дааар. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Нютаг нютагай hонин. «Буряад үнэн» газетын заншал. Уншагшадай тусхай дурим. ГАИ-гай экран.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «...мя». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Мужественные» уран hайханай фильм (5-дахи сери). 11.10 — «В мире ...кол» — телефильм. «Холо, ойрын дуунууд». — Шэнэ hонин. Дамжуулгын программа. 15.35 — «...бирь болон Алас-Дуриин ...» — кинопрограмма. 16.15 — Телестадион.

Улаан-Үдэ. 16.45 — «Үхибүүд ба түрэлхид» (1-дэхи дамжуулга). 17.30 — «Выстрел в лесу» — киноочерк. 17.40 — «Сеялен» — Бэшүүрэй районой «Победа» колхозой хабарай тарилгын хүдэлмэри тухай. 18.20 — «Байгал» программа. 18.50 — «КПСС-эй XXVI съездэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ» гэhэн циклээр. ... В. С. Поповой бригада ...

Орбита. 19.25 — Концерт. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — ... РСФСР-эй арадай артист К. Т. Никулина.

Орбита. 20.55 — «Мужественные» — уран hайханай фильм (6-дахи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — Кинопанорама. — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — ... фильм. 13.30 — «Теннис ...». 14.00 — «Вольфганг Амадей Моцарт» (2-дохи дамжуулга). 14.40 — К. Симонов. ... «Погрызушки» — уран hайханай фильм.

Орбита. 16.45 — «Дохилгоо угэгты, горнистнар!». 17.15 — Эдиршүүлдэ зорюулагдаhан хүгжэмтэ үдэшэ. 18.55 — «...дэ БАМ баринабди».

Улаан-Үдэ. 19.25 — «Түрэл нютагта ажаhуунабди». ...тын районой Алтайн совхозой залуу малшад тухай. 19.55 — Соносхолнууд.

Орбита. 20.00 — «Эрдэм ...укын ажабайдал». 20.30 — «Сибирские узоры» гэhэн арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт.

Орбита. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Волшебный экран». 21.15 — «...чтения». 22.00 — «Время». 22.35 — «Веришь, не веришь» — уран hайханай фильм.

САГААН УЛААН

МҮНӨӨДЭР республикын ...лоторнай үүлэтэйшэг байна. Хойто районуудта шииг ... тон орохогүй, бусад ...гуудта багаханаар бороо орохо. Баруун тээhээ секундэдэ 7—12 метр хүсэтэйгөөр hалхин хилха. 10—15, зарим ...гуудта 20 градус дулаан байха.

УЛААН-ҮДЭДЭ үүлэтэйшэг байха. Шииг ... хогүй. Баруун тээhээ секундэдэ 7—12 метр хүсэтэй hалхилха. 15—17 градус дулаан болохо.

Редакторай орлогшо И. Р.-Д. ОЧИРОВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД. ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор — 2-54-54, приемная — 2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, информации — 2-34-05, перевод — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-35-95, машинное бюро — 2-57-63, фотолаборатория — 2-33-61, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли. Н-03478. Заказ № 99. Индекс 5801.